

Notat 2025

Rusforebygging i skolen

Elevs erfaringer på 10.trinn og videregående skole

Marianne Lund

Inger Synnøve Moan

Innhold

Innhold	2
Forord	3
1 Innledning	6
1.1 Bakgrunn	6
1.2 Bruk av rusmidler blant ungdom	7
2 Metode	8
3 Resultater	10
3.1 Resultater fra 10. trinn på ungdomsskolen	10
Deltakelse i rusforebyggende aktiviteter om effekter og mulige skader av alkohol og andre rusmidler.	10
I hvor stor grad rapporterer ungdom deltakelse i rusforebyggende aktivitet på skolen, i skoletiden?	12
Hvem ga elevene rusforebyggende informasjon?	15
Bruk av skolehelsetjeneste og helsestasjon for ungdom.	17
Opplevd tilgjengelighet til helsesykepleier på skolen	18
3.2 Resultater fra videregående skole.	21
I hvor stor grad har videregående elever fått informasjon om rusmidler?	21
Hvor har elevene fått informasjon om rusmidler?	26
Hvem på skolen fikk elevene informasjon fra?	28
Opplevd nytteverdi av informasjon om rusmidler gitt fra ulike aktører på skolen	29
Hvilke tema omhandlet informasjonen elevene fikk om rusmidler?	30
Har ungdom korrekt informasjon om skader og mulige konsekvenser av rusmiddelbruk?	32
4 Oppsummering og diskusjon	34
Noen metodologiske betraktninger	39
5 Konklusjon	40
6 Vedleggstabeller:	41
Referanser	44

Forord

Samarbeidsprosjekt *“Oppfølging av nasjonalt program for rusforebyggende arbeid blant barn og unge”* ble inngått mellom Helsedirektoratet (Hdir) og Avdeling for rusmidler og tobakk ved Folkehelseinstituttet (FHI) høsten 2024. Prosjektet består av tre delprosjekter: (1) Kunnskapsgrunnlaget, (2) Nullpunktkartlegging og (3) Skoleprosjektet. Skoleprosjektet består av to deler. Formålet med del 1 er å undersøke om og i hvilken grad elever opplever at de mottar informasjon om rusmidler på skolen, og i hvor stor grad de har korrekt informasjon om rusmidler. Dette undersøkes ved hjelp av data fra spørreundersøkelser gjennomført blant elever på ungdomsskole og videregående skole. Formålet med del 2 av Skoleprosjektet er å undersøke i hvilken grad rektorer, lærere og helsesykepleiere mener at rusforebygging er integrert i deres arbeid, og forhold som fremmer og hemmer dette arbeidet. Del 2 er basert på data fra kvalitative intervjuer. Dette notatet er leveransen fra del 1 av Skoleprosjektet.

Notatet er utarbeidet av seniorforskerne Marianne Lund (prosjektleder) og Inger Synnøve Moan i Avdeling for rusmidler og tobakk ved FHI. Vi ønsker å takke Anne Line Bretteville-Jensen og Janne Scheffels, begge seniorforskere i Avdeling for rusmidler og tobakk, som har kvalitetssikret notatet.

Oslo, 18. desember 2025

Marianne Lund

Seniorforsker

Inger Synnøve Moan

Seniorforsker

Sammendrag

Bakgrunn og formål

Skolen er en viktig arena for rusforebygging, men vi har begrenset kunnskap om og i hvilken grad elever får informasjon om rusmidler og konsekvenser av rusmiddelbruk på skolen. I dette notatet undersøker vi i hvor stor grad skoleelever på 10. trinn og videregående skole oppgir at de har mottatt informasjon om rusmidler på skolen, og i hvor stor grad de har korrekt informasjon om rusmidler.

Metode

Det benyttes data fra spørreundersøkelser samlet inn av Folkehelseinstituttet. Undersøkelsen i 10. trinn er den norske delen av The European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs (ESPAD) samlet inn i 2024, og Cann2025 for videregående skole som ble gjennomført våren 2025. Totalt 3 470 elever på 10. trinn i alderen 15-16 år deltok i ESPAD-undersøkelsen. I Cann2025 deltok 2 947 elever fra alle trinn i videregående skole. Elevene fylte ut et digitalt spørreskjema på skolen, i skoletiden. Elever på 10. trinn ble spurt om de hadde deltatt i arrangementer/informasjonsaktiviteter om effekter og mulige skader av alkohol og andre rusmidler, mens elever på videregående skole ble spurt om de hadde fått informasjon om alkohol, cannabis eller andre rusmidler.

Resultater

Det var 41 % av elevene på 10. trinn som bekreftet deltakelse i rusforebyggende aktivitet generelt, 25 % oppga at dette hadde skjedd på skolen i skoletiden. Alkohol var rusmidlet flest rapporterte at de hadde fått informasjon om. Av de som bekreftet å ha deltatt i rusforebyggende aktivitet på skolen oppga 59 % at de hadde fått informasjon om rusmidler fra lærere, mens 45 % oppga at de hadde fått informasjon fra helsesykepleiere. Det var 35 % av elevene som oppga at de hadde brukt skolehelsetjenesten det siste året, og halvparten opplevde tilgjengeligheten som god. Elever som oppga at de hadde brukt rusmidler, oppga i større grad å ha brukt skolehelsetjenesten enn ungdom uten slik erfaring.

Blant elever på videregående skole bekreftet 67 % at de hadde fått informasjon om rusmidler, og 39 % svarte at de hadde fått dette på skolen. Det var 12 % som svarte at de hadde fått slik informasjon hos helsesykepleier på skolen. Blant elevene som bekreftet å ha fått informasjon om rusmidler på skolen, ble lærere og helsesykepleiere oftest nevnt som avsendere, på lik linje med hva elevene på 10. trinn svarte. Mottatt rusforebyggende informasjon varierte noe i ulike

undergrupper. For eksempel oppga en høyere andel elever på studieforbereidende linje å ha mottatt informasjon om rusmidler enn elever på yrkesfaglig studieretning.

Et flertall (rundt 80 %) av elever på videregående skole opplevde informasjonene de hadde fått fra de ulike aktørene i skolen som nyttig. Elevene på videregående ble spurt om hvilke tema de mente skolen burde fokusere på. Det var 71 % som svarte negative virkninger av rusmiddelbruk og 65 % oppga konsekvenser av rusmiddelbruk for individet. Om lag 60 % svarte tema knyttet til regler og konsekvenser av regelbrudd, hvor vanlig bruk av rusmidler er blant ungdom, og konsekvenser av rusmiddelbruk for samfunnet. Det var 9 % som svarte at de ikke ønsket undervisning om rusmidler.

Elevenes kunnskap om rusmidler varierte. Et stort flertall visste at man kan bli avhengig av cannabis, at det har negativ påvirkning på hjernens utvikling og at cannabis er ulovlig i Norge. Halvparten kjente til sammenhengen mellom alkohol og kreft, og 71 % visste at kokain kan gi akutte hjerteproblemer. Samtidig var det begrenset kunnskap om egenskaper ved cannabis som rusmiddel, og utbredelse av rusmiddelbruk blant jevnaldrende. Det var i tillegg en relativt høy andel som svarte «vet ikke» på flere av kunnskapsspørsmålene.

Konklusjon

Resultatene presentert i dette notatet viser at et mindretall av elevene oppga at de hadde deltatt i rusforebyggende aktivitet/informasjon eller fått informasjon om rusmidler på skolen (25 og 39 %). Rusforebyggende aktivitet på skolen ble i hovedsak gitt av lærere eller helsesykepleiere. Andelene som oppga at de hadde mottatt rusforebyggende informasjon varierte noe i ulike undergrupper, blant annet etter bosted, klassetrinn og studieretning. Elever på videregående skole ønsker seg informasjon om rusmidler, og de ønsker informasjon om et bredt spekter av temaer om rusmidler. De som har fått informasjon, var også i stor grad fornøyd med informasjonen de fikk. Det var variasjon i elevenes kunnskap om rusmidler, og en stor andel vet-ikke svar. Det er et forbedringspotensial når det gjelder rusforebyggende informasjon i skolen, både i omfang, og innhold. Å tette kunnskapshull ungdom har om rusmidler og å korrigere misoppfatninger de har om bruk av rusmidler blant jevnaldrende utgjør en viktig del av dette.

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

Ungdomstiden er den fasen i livet hvor mange ungdommer får sin første erfaring med rusmidler, og da i hovedsak alkohol. Skolen er en viktig arena for rusforebyggende aktivitet, og rusforebygging kan betraktes som en av flere viktig innsatsområder for å sikre en trygg oppvekst for barn og unge (Meld.St.28 (2024-2025), 2025). Det finnes ingen annen arena hvor man møter så mange ungdommer i ulike aldre og med ulik sosial bakgrunn samtidig. I tillegg gir skolen en mulighet til å følge ungdommene over flere år. Det er den viktigste arenaen for læring og utvikling, hvor meninger og holdninger dannes på veien inn i voksenlivet. I den overordnede delen i Læreplanverket står det at opplæringen skal «gi elevene et godt grunnlag for å forstå seg selv, andre og verden, og for å gjøre gode valg i livet» (Kunnskapsdepartementet, 2017). Videre står det at det tverrfaglige temaet Folkehelse og livsmestring skal gi elevene «kompetanse som fremmer god psykisk og fysisk helse som gir muligheten til å ta ansvarlige livsvalg» og «aktuelle områder innenfor temaet er fysisk og psykisk helse, levevaner, seksualitet og kjønn, rusmidler, mediebruk og forbruk og personlig økonomi» (Kunnskapsdepartementet, 2017). Kompetanse om rusmidler er dermed aktuelt i denne sammenhengen. Kunnskapen som ungdom skal basere sine meninger og holdninger på knyttet til rusmidler bør derfor være oppdatert, evidensbasert og likt distribuert til alle.

Helsesykepleiere i skolehelsetjenesten er en viktig faglig ressurs i det rusforebyggende arbeidet i skolen. De nasjonale retningslinjene for skolehelsetjenesten gir anbefalinger for dette arbeidet: «Skolehelsetjenesten bør bidra i skolens arbeid med universelle tiltak for å forebygge bruk av tobakk, alkohol og andre rusmidler» (Helsedirektoratet, 2017). Det anbefales et samarbeid med skolen i planlegging og gjennomføring av undervisning i klasser eller grupper. Helsesykepleiere har en unik rolle i arbeid med barn og unge med sin lovpålagte taushetsplikt, noe som kan være avgjørende for at samtaler med ungdom om deres rusmiddelbruk finner sted (Lovdata, 1999).

Vi har liten kunnskap om i hvilken grad ungdom opplever at de får informasjon om rusmidler på skolen og i hvilken grad de har korrekt informasjon om skader og konsekvenser av rusmiddelbruk. I dette notatet belyser vi dette ved å bruke data fra to spørreundersøkelser, en undersøkelse gjennomført blant 10. klassinger, altså ungdom i alderen 15-16 år, og en

undersøkelse gjennomført blant elever i videregående skole i alderen 16-19 år.

Problemstillingene som belyses er følgende:

1. I hvilken grad opplever ungdom å få informasjon om rusmiddelbruk og skadevirkninger av rusmiddelbruk av lærere og helsesykepleiere?
2. I hvilken grad har unge korrekt informasjon om skadevirkningene av ulike rusmidler?

Før vi går nærmere inn på problemstillingene i dette notatet, vil vi gi en beskrivelse av potensialet for forebygging av rusmiddelbruk og skadevirkninger av rusmiddelbruk blant ungdom. I avsnitt 1.2 beskriver vi kort oppdatert kunnskap om utbredelse av bruk av alkohol og illegale rusmidler blant elever på ungdomsskole og på videregående skole.

1.2 Bruk av rusmidler blant ungdom

To av fem debuterer med alkohol i 15-16 årsalderen, dette til tross for at aldersgrensen for kjøp av alkohol i Norge er 18 år, og 20 år for alkohol over 22 volumprosent. Av 15-16 åringene som deltok i ESPAD-studien i 2024, oppga 47 % at de hadde drukket alkohol siste 12 måneder (Bye & Moan, 2025). En av tre hadde drukket i løpet av de siste 30 dagene. Andelen ungdom som oppga høykonsumsituasjoner av alkohol, det vil si at de hadde drukket fem eller flere alkoholenheter (5+) ved samme drikkesituasjon i løpet av de siste 30 dagene, var 22 % i 2024, en øking fra 16 % i 2019. Parallelt med økningen i høykonsumsituasjoner mellom 2019 og 2024, økte andelen ungdom som oppga ulike negative konsekvenser som følge av egen alkoholbruk, f.eks. økte andelen som hadde vært utsatt for skade eller ulykke fra 14 til 20 % i denne perioden.

Av de som hadde drukket siste 30 dager, oppga de fleste at de hadde drukket brennevin (74 %), rusbrus (71 %) og sider (66 %). Ungdom oppga også høy grad av tilgjengeligheten til alkohol, mellom 60 % og 78 % oppga at det var svært eller nokså lett å få tilgang til alkohol, med noe variasjon etter alkoholsort. Halvparten av 10. klassinger kjøpte alkohol selv eller fikk andre ungdommer til å kjøpe for seg, 12 % oppga at foreldrene ga dem eller kjøpte alkohol til dem, en økning fra 2019 (9 %), og 17 % oppga at de hadde fått alkohol av foreldrene til å ha med på fest, også dette en økning fra 2019 (Bye & Moan, 2025).

Blant elever på videregående skole var det i 2021 73 % som svarte at de hadde drukket alkohol det siste året, og 8,7 % oppga at de drakk en gang i uken eller oftere (Bretteville-Jensen et al.,

2022). Bruk av rusmidler fra den siste undersøkelsen i Cann2025 er foreløpig ikke publisert. Tall fra Ungdata viser at 45-79 % av elever på videregående skole har vært beruset i løpet av det siste året, noe flere jenter enn gutter, og andelen øker med hvert klassetrinn (Bakken, 2025).

Cannabis er det mest brukte illegale rusmidlet i Norge. I 2024 var det blant 10. klassinger 10 % som oppga at de hadde brukt cannabis noen gang, 8 % siste 12 månedene, og 4 % siste 30 dager, og cannabisbruk i denne aldersgruppen har økt siden 2019 (Bye & Moan, 2025). Mye av bruken var imidlertid av mer eksperimentell karakter. Blant de som oppga cannabisbruk siste 12 måneder var det 26 % som hadde brukt 10 ganger eller mer. Til tross for at cannabisbruken var lavfrekvent for de fleste, økte andelen ungdom som oppga negative konsekvenser som følge av egen cannabisbruk mellom 2019 og 2024, f.eks. økte følelsesmessige problemer fra 7 til 17 % og problemer med hukommelsen økte fra 9 til 16 %. Blant elever i videregående skole var det i 2021 20 % som oppga at de hadde brukt cannabis noen gang, 15 % det siste året og 6 % som hadde brukt i løpet av de siste 30 dagene. Tilgjengeligheten til cannabis rapporteres å være høy blant ungdomsskoleelever som har brukt (om lag 80 % svarte svært lett/nokså lett), og opplevd tilgjengelighet har vært stabilt høy de siste fem målingene i ESPAD-undersøkelsene (Bye & Moan, 2025). Blant elever på videregående skole svarte 74 % av de med cannabiserfaring at de enkelt kunne skaffe seg cannabis dersom de ønsket det (Bretteville-Jensen et al., 2022).

Andelen 10. klassinger som oppga noen gang å ha brukt andre illegale rusmidler enn cannabis som for eksempel kokain, ecstasy/MDMA og amfetaminer var 6 % i 2024 (Bye & Moan, 2025). Andelen elever på videregående skole som oppga at de hadde brukt andre illegale rusmidler enn cannabis noen gang var i 2021 6 % (Bretteville-Jensen et al., 2022). I Ungdata var det for perioden 2023-2025 5 % av jentene og 10 % av guttene på videregående skole som oppga at de hadde brukt andre illegale stoffer enn cannabis/marihuana de siste 12 månedene (Bakken, 2025).

2 Metode

Vi benytter data fra to spørreundersøkelser blant ungdom som grunnlag for dette notatet. De to undersøkelsene er ulike med tanke på temaer og spørsmålsformulering, og deler av problemstillingene blir derfor besvart enten av undersøkelsen blant 10. klassinger (ESPAD), eller av elever i videregående skole (Cann2025).

ESPAD er forkortelsen for The European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs, og er en undersøkelse som blir gjennomført hvert 4. år blant ungdom i alderen 15 til 16 år. Datainnsamlingen i Norge i 2024 bestod av et representativt utvalg av 10. klasseelever på 262 tilfeldig valgte skoler, hvorav 108 skoler deltok. Svarprosent på skolenivå (svar fra skoler som ble trukket ut) var 41 %. Svarprosenten blant elever på skoler som deltok var 88 %. Totalt deltok 3 470 elever på 10. trinn. Data ble samlet inn av Verian på oppdrag fra Folkehelseinstituttet. Elever på 10. trinn besvarte en rekke spørsmål knyttet til bruk av rusmidler, men oppga også i hvor stor grad de har deltatt i arrangementer eller informasjonsaktiviteter om alkohol, tobakk, andre rusmidler og internettavhengighet/gaming/gambling. I tillegg ble det spurt om bruk av og tilgjengelighet til helsesykepleiere ved skolen. Mer om ESPAD-undersøkelsen og resultater fra denne finnes i rapporten "Bruk av alkohol og illegale rusmidler blant ungdom og unge voksne i Norge (1995-2024)" (Bye & Moan, 2025).

Den andre datainnsamlingen, Cann2025, er en representativ undersøkelse gjennomført i videregående skole av Folkehelseinstituttet i 2025. Her deltok totalt 2 947 elever, 870 på 1. trinn, 830 på 2. trinn og 1 247 på 3. trinn. Siden det var noe overrepresentasjon av 3. trinn er det vektet opp for dette i analysene. Forskjellen mellom vektete og uvektede tall er imidlertid liten.

Denne undersøkelsen ligner på Cann2021, som hadde fokus på cannabisbruk blant ungdom (Bretteville-Jensen et al., 2022). Den nye undersøkelsen, Cann2025, har flere spørsmål knyttet til alkohol og kokain, og et større fokus på rusforebyggende aktivitet i skolen. I denne undersøkelsen ble det spurt både om elevenes egen søken etter informasjon om rusmidler, om elevene hadde fått informasjon om rusmidler selv om de ikke ba om det, hvor de fikk informasjonen fra, og hvor nyttig de vurderte informasjonen de fikk. Det ble også spurt om hvilke temaer de hadde fått informasjon om (eks. skadevirkninger av rusmidler eller straffereaksjoner), og hvilket tema de selv var mest interessert i å få informasjon om. Elevene ble også bedt om å vurdere om ulike påstander om rusmidler var riktige eller gale.

Vi presenterer resultatene fra de to undersøkelsene separat. Resultatene presenteres i hovedsak som frekvenser, og vi har brutt ned på sentrale undergrupper som kjønn og bosted, og for videregående skole også klassetrinn og utdanningsvalg. Vi vet at det er ulikheter i bruk av rusmidler mellom jenter og gutter, med mer risikofylt drikking blant jenter i ungdomsskolen, og en høyere andel cannabisbruk blant gutter (Bye & Moan, 2025; Myhr et al.,

2024). Bruk av visse rusmidler er mer utbredt i Oslo sammenlignet med resten av landet (Bye & Moan, 2025) og bruk av rusmidler øker med alder og klassetrinn (Bakken, 2025).

Ungdommenes erfaring med henholdsvis alkohol og cannabis er målt noe ulikt i de to studiene. I ESPAD-undersøkelsen skiller vi mellom de som har og ikke har drukket alkohol siste 12 måneder, og mellom de som har prøvd/brukt og ikke brukt cannabis siste 12 månedene. I Cann2025 har vi skilt mellom de som har drukket alkohol 2-3 ganger i måneden, og de som har drukket mindre enn dette, eller aldri drukket. Bruk av cannabis er definert som bruk/ikke bruk siste 12 måneder.

Signifikante forskjeller mellom grupper blir omtalt i teksten, dvs. der det foreligger signifikante forskjeller på 0.05-nivå eller lavere blir dette omtalt som en forskjell mellom gruppene, eller at noen grupper har rapportert «i større grad» enn en annen. Signifikante forskjeller er ikke markert i figurer, men i tabellene

3 Resultater

3.1 Resultater fra 10. trinn på ungdomsskolen

Deltakelse i rusforebyggende aktiviteter om effekter og mulige skader av alkohol og andre rusmidler.

I den norske ESPAD-undersøkelsen ble 10. klassinger bedt om å svare på følgende spørsmål: «Hvis du tenker på de to siste årene, kan du huske å ha deltatt i arrangementer /informasjonsaktiviteter om effekter og mulige skader av; 1) alkohol, 2) tobakk, 3) andre rusmidler og 4) 'gambling, gaming eller internettavhengighet'». Svaralternativene var aldri, en gang eller mer enn en gang for hvert av de fire områdene. I dette notatet vil hovedfokus være på forebyggende aktivitet eller informasjon knyttet til alkohol og/eller illegale rusmidler. Vi viser imidlertid hva elevene har svart på alle de fire områdene i tabell 1. Som en forenkling bruker vi «deltatt i rusforebyggende aktivitet» som synonymt med «deltatt i arrangementer og informasjonsaktiviteter om effekter og mulige skader av alkohol og eller andre rusmidler».

Tabell 1 viser at det var mest vanlig å ha deltatt i forebyggende aktivitet om alkohol en eller flere ganger (37 %), etterfulgt av tobakk og illegale rusmidler (som cannabis, kokain o.l.) (ca. 30 %) og avhengighet knyttet til gambling/gaming eller internett (20 %). Det var 45 % som hadde deltatt i minst en av disse aktivitetene, mens 41 % oppga at de hadde deltatt i

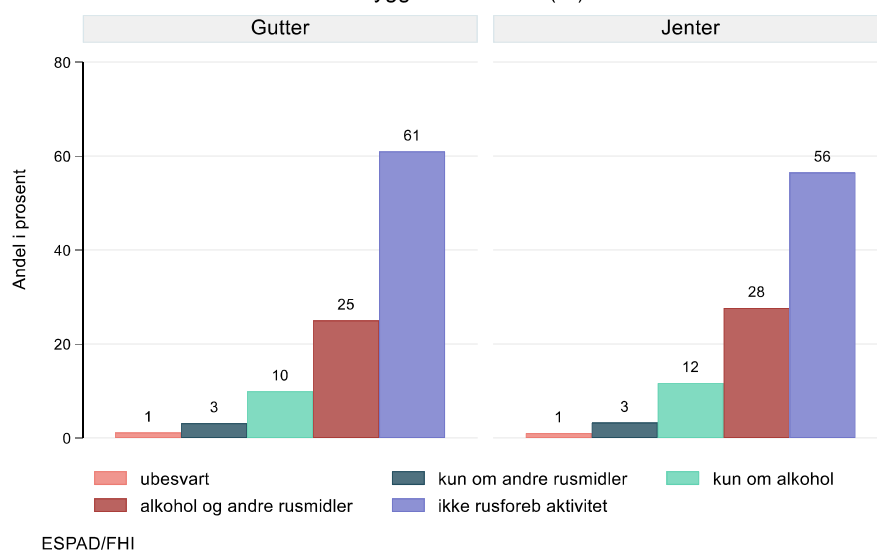
rusforebyggende aktivitet (tabell 1). Gjennomgående var det vanligst å oppgi deltakelse i forebyggende aktivitet en gang.

Tabell 1. Andelen 10. klassinger som har deltatt i rusforebyggende aktivitet, N= 3 476

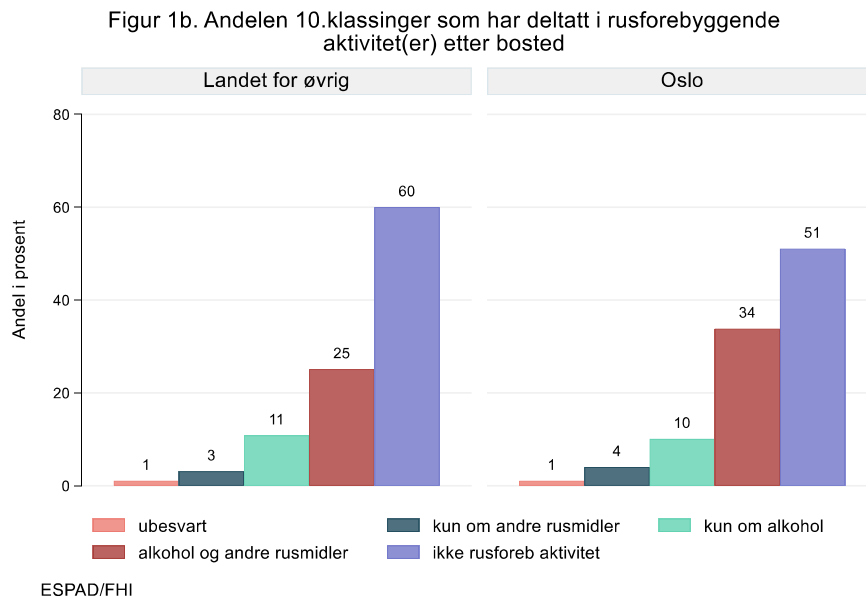
	Aldri		En gang		Mer enn en gang	
	%	N	%	N	%	N
Alkohol	66	2 175	22	771	15	526
Tobakk	72	2 512	16	564	11	397
Andre rusmidler	70	2 439	17	575	13	458
Gambling/gaming/ internettavhengighet	79	2 732	13	443	8	277
	Aldri		En gang eller mer			
	%	N	%		N	
Alkohol og/eller andre rusmidler	60	2 067	41		1409	

Det var totalt 41 % som oppga at de hadde deltatt i rusforebyggende aktivitet (tabell 1), og Figur 1a viser at andelen var høyere blant jenter enn gutter. Figur 1a viser at deltakelse i rusforebyggende aktivitet som kun omhandlet alkohol ble rapportert oftere enn aktivitet som kun omhandlet illegale rusmidler. Det mest vanlige var imidlertid aktivitet som omhandlet en kombinasjon av alkohol og illegale rusmidler, 25 % av guttene og 28 % av jentene oppga dette.

Figur 1a. Andelen gutter og jenter i 10. klasse som har deltatt i rusforebyggende aktivitet(er). N= 3 455



Figur 1 b viser andelen som oppga at de hadde deltatt i rusforebyggende aktivitet etter bosted, Oslo (n= 473) versus resten av landet (n=3 003). Flere elever i Oslo oppga at de hadde deltatt i rusforebyggende aktivitet (49 %) sammenlignet med resten av landet (40 %).



I hvor stor grad rapporterer ungdom deltakelse i rusforebyggende aktivitet på skolen, i skoletiden?

Spørsmålet om deltakelse i rusforebyggende aktiviteter ble stilt uten å spesifisere hvor aktiviteten fant sted. Elevene som svarte bekreftende på alkohol og/eller andre rusmidler ble stilt spørsmålet om hvor aktiviteten fant sted: på skolen i skoletiden, på skolen etter skoletid eller andre steder.

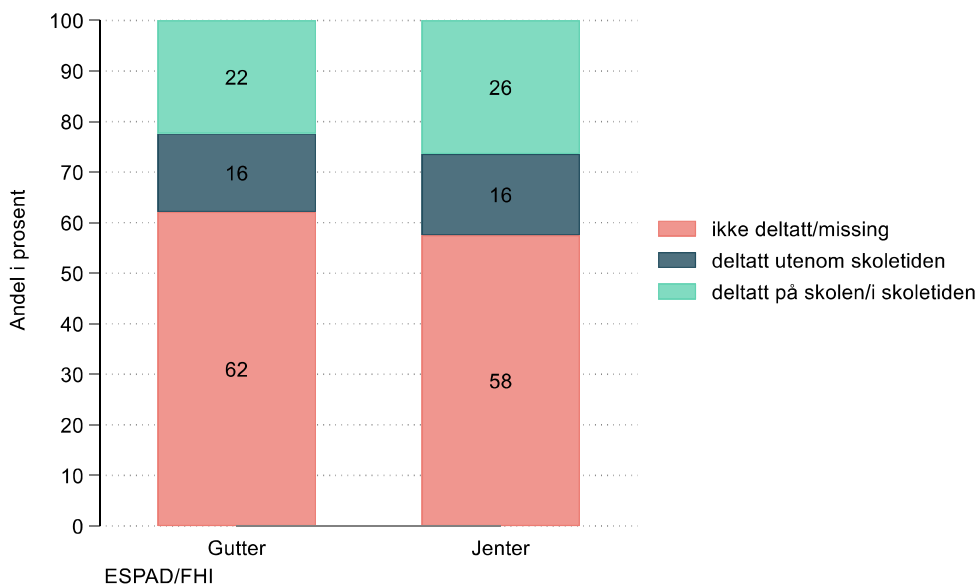
Av de som bekreftet at de hadde deltatt i rusforebyggende aktivitet (N=1 409), oppga 61 % at dette skjedde på skolen og i skoletiden, 12 % svarte at det foregikk på skolen utenom skoletid, og 35 % svarte andre steder. I utvalget som helhet var det 25 % som oppga at de hadde deltatt i rusforebyggende aktivitet på skolen, i skoletiden (tabell 2).

Tabell 2: Steder for rusforebyggende aktivitet blant de som har deltatt og i utvalget som helhet. Flere svar mulig.

	De som hadde deltatt i rusforebyggende aktivitet (%)	N	Utvalget som helhet (%)	N
På skolen i skoletiden	61	853	25	3 470
På skolen etter skoletid	12	165	5	3 470
Andre steder	35	498	14	3 470

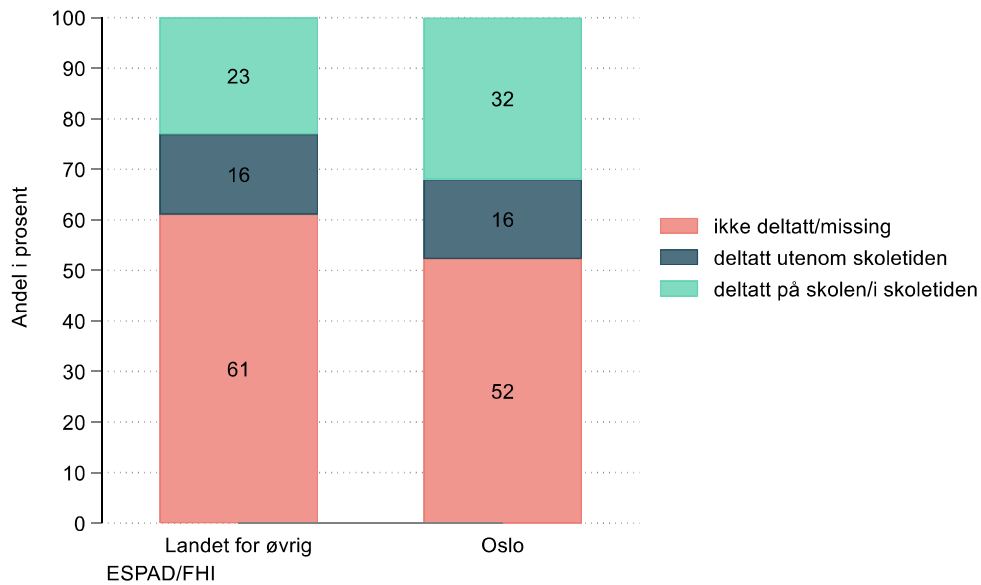
Figurene 2a-2d viser det totale bildet over elevenes deltakelse i rusforebyggende aktivitet, det vil si andelen som ikke har deltatt, de som har deltatt i slik aktivitet på skolen i skoletiden, og de som har deltatt i aktivitet på skolen etter skoletid og/eller andre steder. Jenter oppga deltagelse i rusforebyggende aktivitet på skolen og i skoletiden i større grad enn guttene, 26 % mot 22 % (Figur 2a).

Figur 2a. Deltakelse i rusforebyggende aktivitet etter kjønn, n=3 461



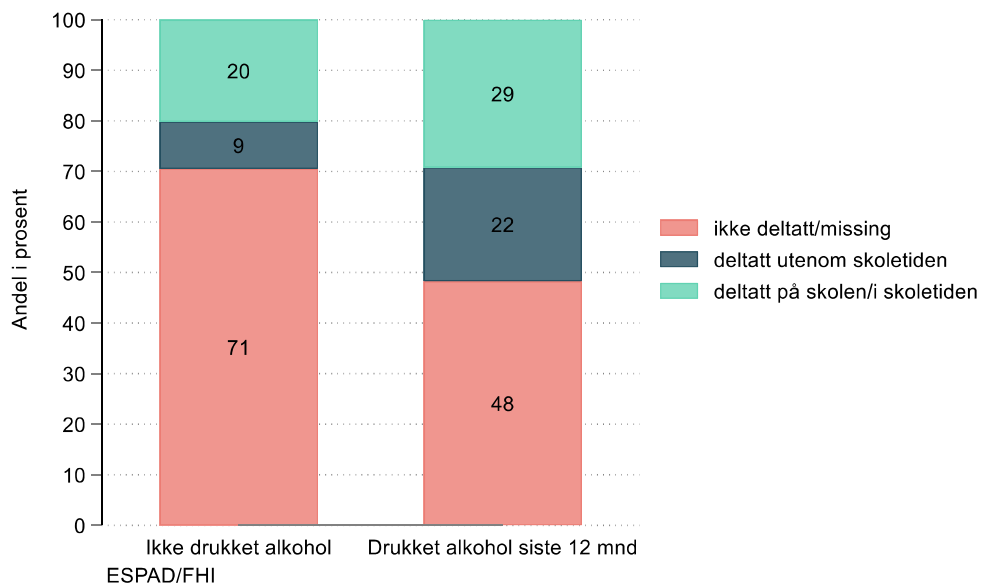
Figur 2b viser at flere elever i Oslo (32 %) hadde deltatt på rusforebyggende aktivitet i skolen mot resten av landet (23 %). Det var ingen forskjell i deltakelse utenom skoletiden.

Figur 2b. Deltakelse i rusforebyggende aktivitet etter bosted, n=3 513



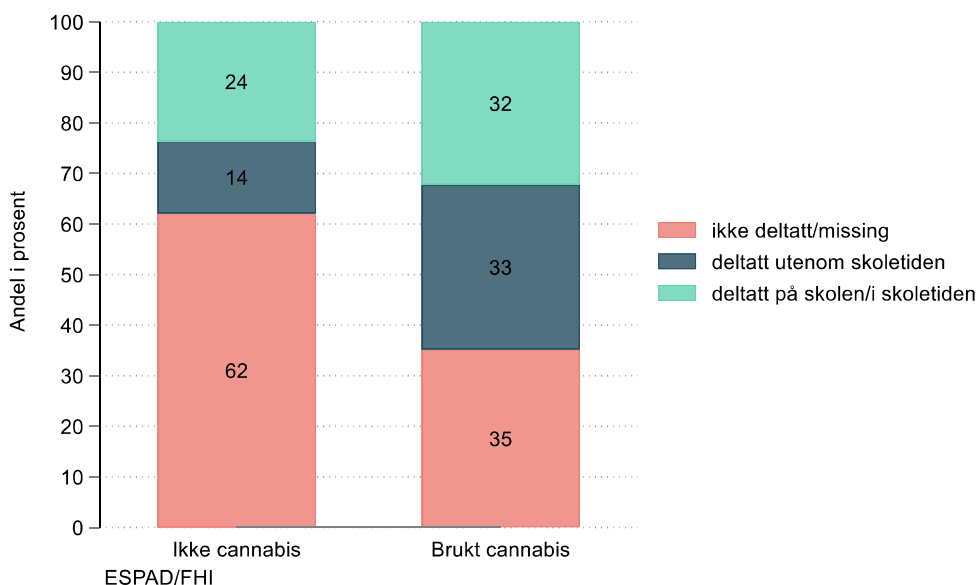
Figur 2c viser hvordan elevene har svart på spørsmål om deltakelse i rusforebyggende aktiviteter etter egen alkoholbruk siste 12 måneder. Elever som hadde drukket alkohol siste 12 måneder oppga i større grad deltakelse i rusforebyggende aktivitet på skolen i skoletiden enn de som ikke hadde drukket (29 mot 20 %), og på skolen utenom skoletiden (22 mot 9 %).

Figur 2c. Deltakelse i rusforebyggende aktivitet etter alkoholbruk, n=3 457



Tilsvarende viser Figur 2d at en større andel av de som hadde brukt cannabis siste 12 måneder oppga at de hadde deltatt i rusforebyggende aktivitet, både i skoletiden og utenom skoletiden/andre steder sammenlignet med de som ikke hadde brukt cannabis.

Figur 2d. Deltakelse i rusforebyggende aktivitet etter cannabisbruk, n=3 469



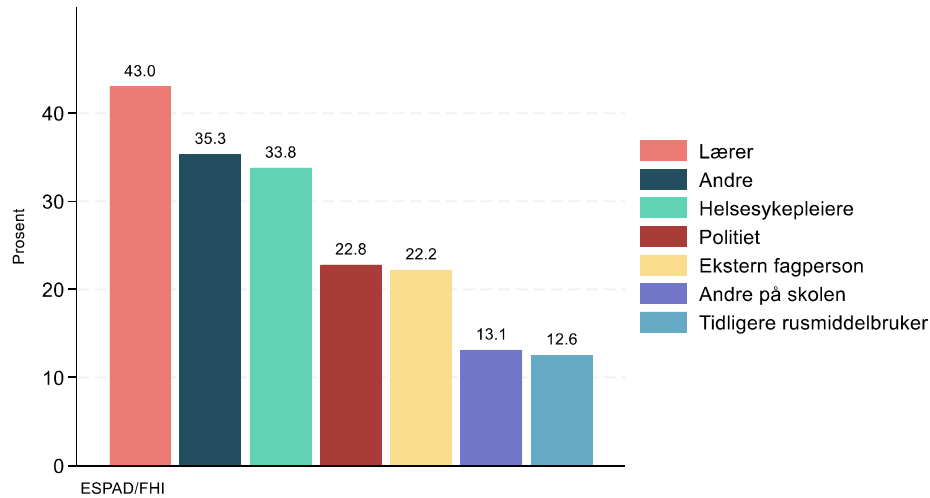
Oppsummering:

- 41% har deltatt i rusforebyggende aktivitet i løpet av de siste to årene.
- Det var flest som oppga å ha deltatt i forebyggende aktivitet om alkohol
- 25 % har deltatt i rusforebyggende aktivitet på skolen, i skoletiden.
- Flere jenter enn gutter oppga deltakelse i rusforebyggende aktivitet generelt, og på skolen.
- Flere elever i Oslo enn elever i resten av landet oppga at de hadde deltatt i rusforebyggende aktivitet generelt, og på skolen i skoletiden.
- Elever med erfaring med alkohol og/eller cannabis oppga i større grad å ha deltatt i rusforebyggende aktivitet i skolen enn elever uten slik erfaring.

Hvem ga elevene rusforebyggende informasjon?

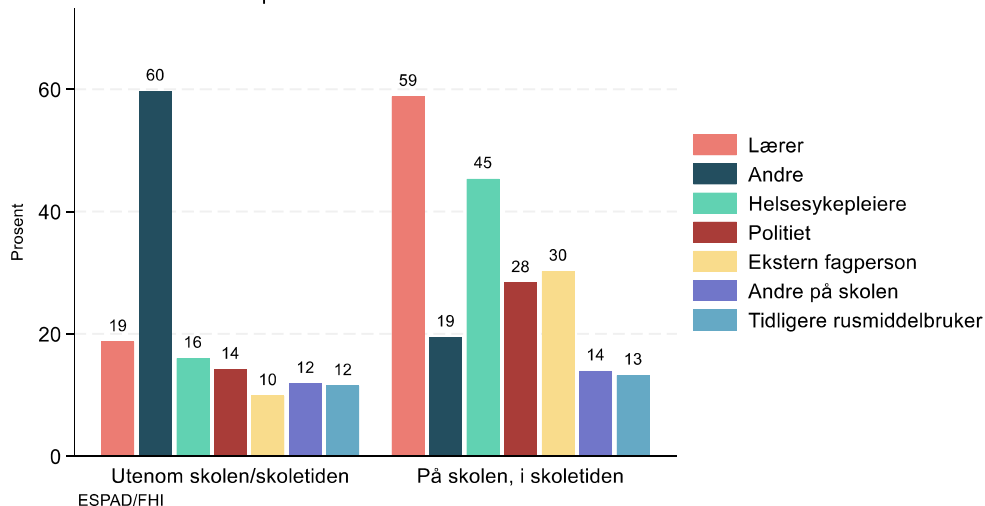
Det var totalt 1 409 (41 %) elever på 10. trinn som svarte at de hadde deltatt på rusforebyggende aktivitet i løpet av de to siste årene. Disse elevene ble spurt om hvem som i hovedsak ga informasjonen om alkohol og/eller andre rusmidler, og de kunne krysse av for flere avsendere. Lærer(e) ble nevnt av flest (43 %), etterfulgt av «andre» (35 %), mens 34 % svarte helsesykepleier på skolen (Figur 3a). Det var 22 % som oppga aktører som politiet eller andre eksterne fagpersoner som avsendere av rusforebyggende informasjon.

Figur 3a. Hvem oppga ungdom at de fikk informasjon om rusmidler fra? N= 1 409



Dersom vi ser på hvem elevene har fått informasjon av etter hvor de oppga å ha deltatt på rusforebyggende aktivitet, endres fordelingen på de ulike aktørene betydelig (figur 3b). Lærere og helsesykepleiere ble oftest nevnt som avsendere av rusforebygging på skolen i skoletiden, henholdsvis 59 og 45 %. Det var 60 % som svarte «andre» blant elever som hadde deltatt på rusforebyggende aktivitet utenom skolen og skoletiden. Det at lærere og helsesykepleiere ble nevnt av henholdsvis 19 og 16 % i forbindelse med deltakelse utenom skolen kan skyldes at noe av aktiviteten har skjedd på skolen utenom skoletiden. Resultatene viser at det foregår noe rusforebyggende aktivitet for ungdom som er utenfor skoletiden, men våre data kan ikke si noe om hvilken kontekst som ligger i kategorien «andre».

Figur 3b. Hvem fikk de fikk informasjon om rusmidler fra etter om de fikk denne på skolen eller utenom skolen? N=1 409



Det var en høyere andel av elever utenfor Oslo som oppga at de hadde fått informasjon om rusmidler fra lærer på skolen enn i Oslo. Det var også flere av de som hadde drukket alkohol siste 12 månedene som rapporterte at de hadde fått informasjon fra lærer og politiet på skolen, enn de som ikke hadde drukket alkohol. Flere elever i Oslo oppga at de hadde fått informasjon fra ekstern fagperson enn elever utenfor Oslo (tabell ikke vist).

Oppsummering:

- *Lærere og helsesykepleiere er de ansatte i skolen som oftest blir nevnt som avsender av rusforebyggende informasjon på skolen, i skoletiden.*
- *Kategorien «andre» var aktører som ble oppgitt hyppigst som avsender av rusforebyggende informasjon utenom skoletiden.*
- *Elever utenfor Oslo hadde i større grad fått informasjon fra lærer, elever i Oslo hadde i større grad fått fra ekstern fagperson.*

Bruk av skolehelsetjeneste og helsestasjon for ungdom.

Skolehelsetjenesten kan spille en nøkkelrolle i det forebyggende arbeidet blant barn og unge, inkludert å samarbeide med skolen i det forebyggende arbeidet (Helsedirektoratet, 2017) Helsesykepleiere tilbyr lavterskel helsehjelp på skolen i skoletiden, og har lovpålagt taushetsplikt. Det er et uttalt mål at alle elever skal ha et likeverdig tilbud på skolen, uansett hvor de bor. Vi vet imidlertid at det er underdekning av helsesykepleiere i ungdomsskolen på mellom 30-40 %, og at normtall for bemanning etter elevtall ikke følges alle steder (Helsedirektoratet).

Elevene på 10. trinn ble spurt om bruk av helsesykepleier på skolen (skolehelsetjenesten), og hvordan de opplevde tilgjengelighet til tjenesten. Selv om disse spørsmålene ikke var spesifikt rettet mot rusbruk eller rusforebygging, er elevenes bruk av og opplevd tilgjengelig av interesse, gitt helsesykepleiere sin rolle i forebyggende arbeid generelt og rusforebyggende arbeid spesielt. Andelen som svarte at de hadde brukt helsesykepleier på skolen i løpet av de siste 12 månedene var 35 % (Tabell 3). Elever som hadde brukt skolehelsetjenesten hadde oftest 1-2 besøk, og jentene hadde brukt helsesykepleier i større grad enn guttene. Nær 11 % oppga å bruke tjenesten 3 ganger eller mer siste 12 måneder.

Tabell 3: Hvor mange ganger har du brukt skolehelsetjenesten i løpet av de siste 12 månedene?

	Gutter	Jenter	Totalt	test
	(n= 1 745)	(n=1 716)	(3 461)	
Helsesykepleier på skolen				<0,001
Ingen ganger	73	57	65	
1-2 ganger	18	30	24	
3-5 ganger	6	8	7	
6 ganger eller mer	3	6	4	

Bruken av skolehelsetjenesten siste 12 måneder var lik for elever i Oslo (35 %) og resten av landet (35 %). Det var imidlertid forskjeller i bruk av helsesykepleier på skolen etter elevenes alkoholbruk, ved at elever som hadde drukket siste 12 måneder i større grad rapporterte bruk siste 12 måneder enn de som ikke hadde drukket alkohol (42 mot 29 %). Tilsvarende oppga en høyere andel elever med cannabiserfaring bruk av helsesykepleier det siste året enn de som ikke hadde slik erfaring, 50 mot 34 % (figurer ikke vist).

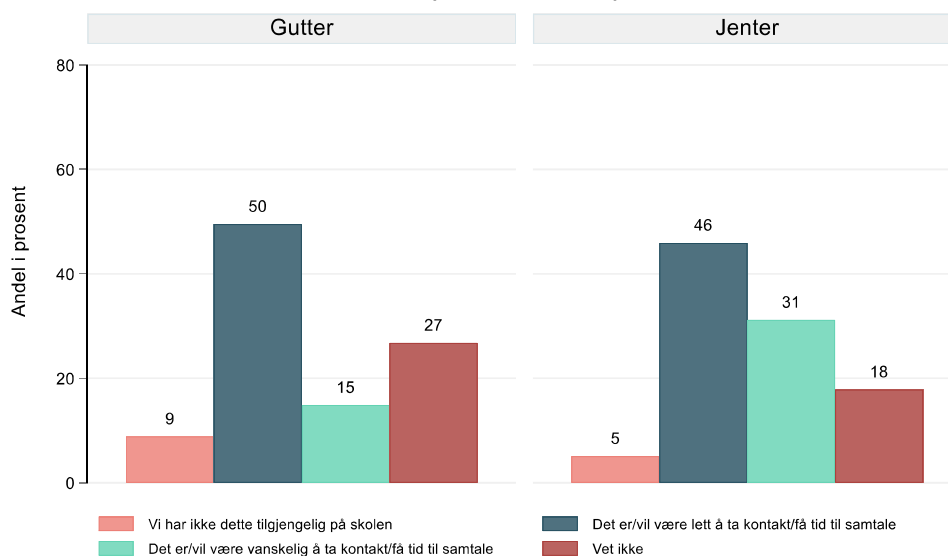
Av elever som oppga at de hadde brukt helsesykepleier på skolen det siste året var det 34 % som svarte at de hadde deltatt på rusforebyggende aktivitet med helsesykepleier mot 31 % blant de som ikke hadde brukt helsesykepleier. Dette indikerer at de som har oppgitt helsesykepleier som avsender av rusforebyggende informasjon ikke har fått dette individuelt, men at det har vært aktivitet som er gitt på gruppe eller klassenivå.

Opplevd tilgjengelighet til helsesykepleier på skolen

På spørsmål om hvordan 10. klassinger vurderer tilgjengelighet til helsesykepleier på skolen svarte 48 % at de opplevde at det var lett å ta kontakt/få tid til samtale, 23 % svarte at de opplevde det som vanskelig, og 7 % oppga at de ikke hadde helsesykepleier tilgjengelig på skolen. Her var svaralternativene knyttet både til en vurdering av det å ta kontakt, men også om det å få en tid til samtale. Spørsmålet kan derfor både omhandle individuelle barrierer (vanskelig å ta kontakt), men også strukturelle barrierer (vanskelig å få en tid).

En høyere andel jenter opplevde barrierer i forhold til tilgjengelighet til helsesykepleier på skolen (31 %) sammenlignet med guttene (15 %), se figur 5a. Dette kan ha sammenheng med faktisk bruk og erfaringer som jenter har med skolehelsetjenesten.

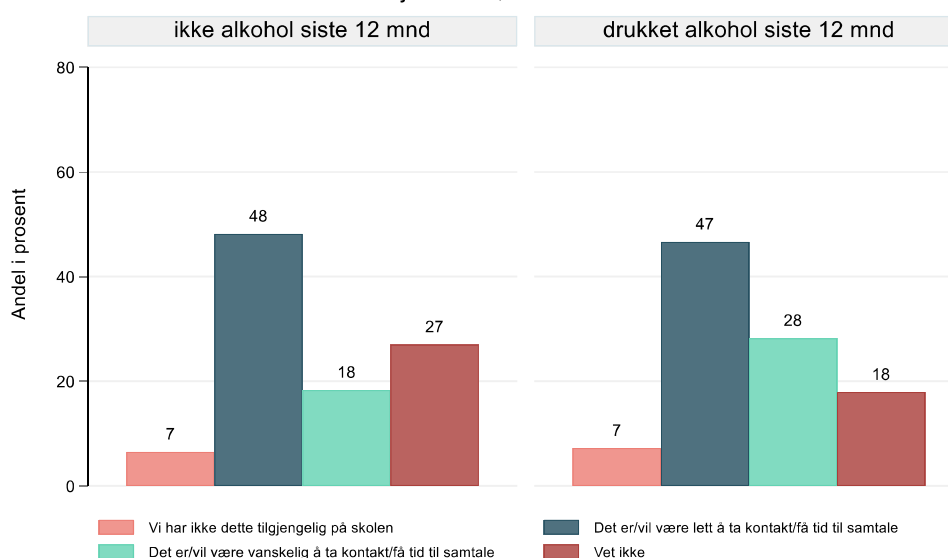
Figur 5a. Elevers vurdering av tilgjengelighet til skolehelsetjenesten, etter kjønn



ESPAD/FHI

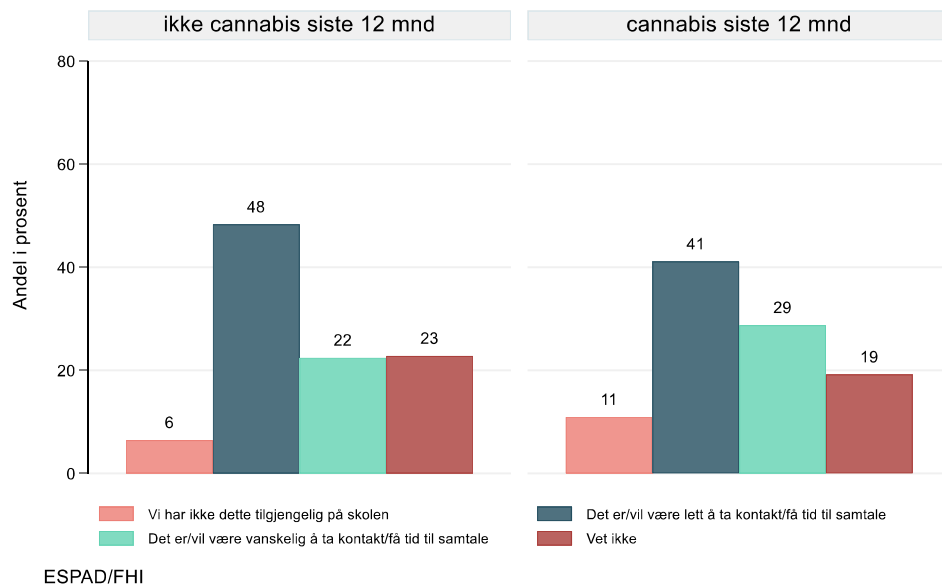
Det var ingen forskjeller i opplevd tilgjengelighet til skolehelsetjenesten etter bosted (figur ikke vist). Vi fant imidlertid en høyere andel elever med erfaring med alkohol og/eller cannabis som svarte at det ville være vanskelig å ta kontakt/få tid til samtale (28 % og 29%) sammenlignet med de uten erfaring med rusmidler (18 % og 22%), se figurene 5c og 5d.

Figur 5c. Elevers vurdering av tilgjengelighet til skolehelsetjenesten, etter alkoholbruk



ESPAD/FHI

Figur 5d. Elevers vurdering av tilgjengelighet til skolehelsetjenesten, etter cannabisbruk



Oppsummering:

- 35 % av 10. klassingene oppga å ha brukt skolehelsetjenesten det siste året.
- Flere jenter enn gutter oppga å ha brukt skolehelsetjenesten.
- Elever som hadde brukt rusmidler, oppga i større grad å ha brukt skolehelsetjenesten enn ungdom uten slik erfaring.
- Halvparten av elevene opplever tilgjengeligheten til helsesykepleiere som god
- 23 % oppga at det ville være vanskelig å ta kontakt/få tid til samtale med skolehelsetjenesten.
- Jenter og elever med erfaring med rusmidler opplevde større barrierer for å komme i kontakt med skolehelsetjenesten enn gutter og elever uten erfaring med rusmidler.

3.2 Resultater fra videregående skole.

I denne delen bruker vi data fra Cann2025, som er data samlet inn fra et representativt utvalg av elever fra videregående skoler i starten av 2025. I første del presenteres elevenes svar på spørsmålet «Har du fått informasjon om følgende (selv om du ikke ba om det)?

Svaralternativene var «alkohol», «cannabis», «andre rusmidler» og «nei, har ikke fått informasjon». Her kunne de krysse av for flere svar. Vi omkodet denne variabelen til et felles mål for det å ha fått informasjon om rusmidler, dvs. at de bekreftet å ha fått informasjon om alkohol, cannabis eller andre rusmidler. Dette målet er brukt videre i avsnittet, blant annet på hvilke arenaer eleven oppga å ha fått informasjon om rusmidler. Også her kunne de sette flere kryss.

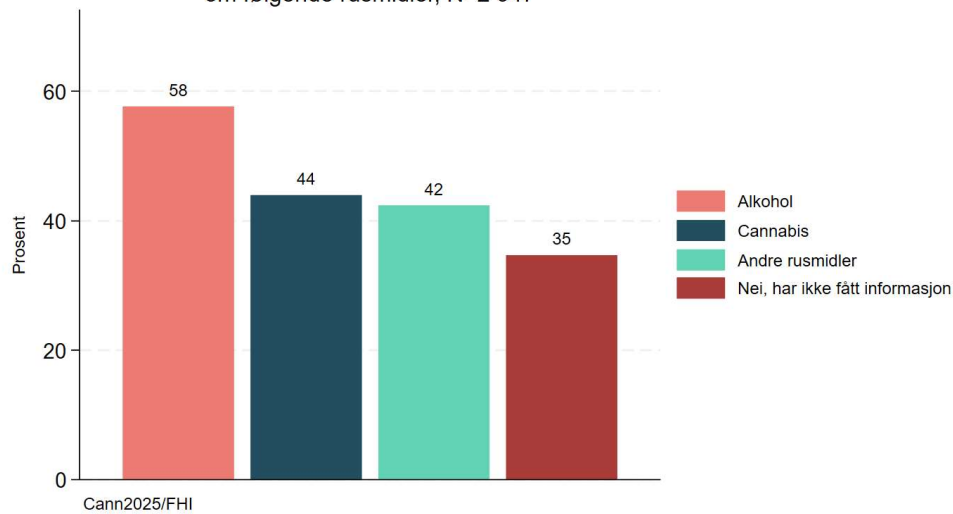
Blant elevene som oppga at de hadde fått informasjon om rusmidler på skolen, undersøkte vi hvilke aktører på skolen de fikk informasjonen fra, opplevd nytte av informasjonen de fikk, og hvilke tema det ble fokusert på. Alle elevene ble spurt om hvilke tema de mente rusforebygging i skolen bør fokusere på. Elevene ble også bedt om å vurdere ulike påstander om alkohol, cannabis og kokain, som en indikator på i hvor stor grad ungdom har riktig kunnskap om disse rusmidlene.

I hvor stor grad har videregående elever fått informasjon om rusmidler?

Elevene ble spurt om de hadde fått informasjon om alkohol, cannabis eller andre rusmidler, selv om de ikke hadde bedt om det. Denne siste presiseringen ble lagt til for å tydeliggjøre at vi her var ute etter informasjon de ikke hadde oppsøkt selv, men informasjon som ble gitt, f.eks. i klassen, fra helsepersonell eller som dukket opp i «feeden» på sosiale medier. Dette er altså informasjon de får i en situasjon hvor de ikke nødvendigvis kan velge det bort, for eksempel i form av obligatorisk klasseromsundervisning.

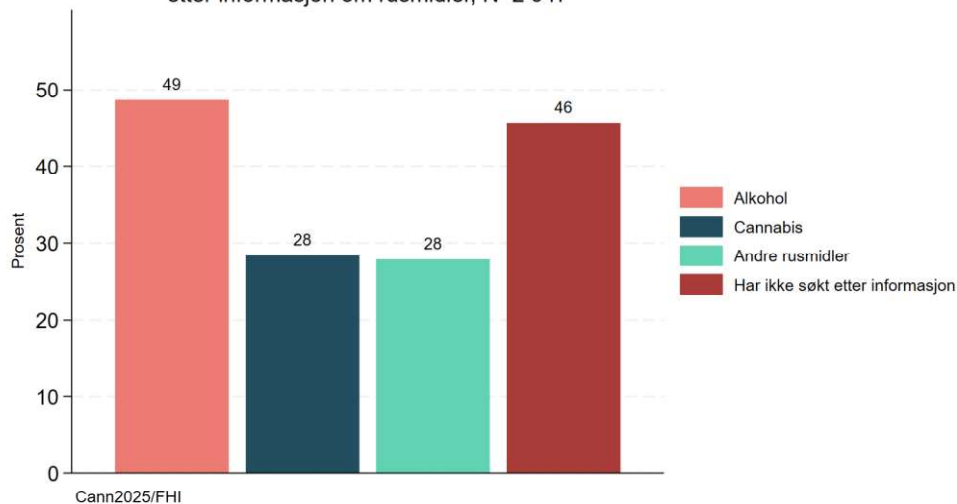
Det var 67 % som oppga at de hadde fått informasjon om rusmidler, enten alkohol, cannabis og/eller andre illegale rusmidler uten at de hadde bedt om det selv. Figur 6a viser at flest oppga å ha fått informasjon om alkohol (58 %). Andelen som hadde fått informasjon om cannabis og andre rusmidler var på henholdsvis 45 % og 43 %, mens 34 % oppga at de ikke hadde fått noen informasjon om rusmidler. Dette spørsmålet ble stilt generelt, uten å spesifisere hvor de hadde fått informasjonen.

Figur 6a: Andel elever som har fått informasjon om følgende rusmidler, N=2 947



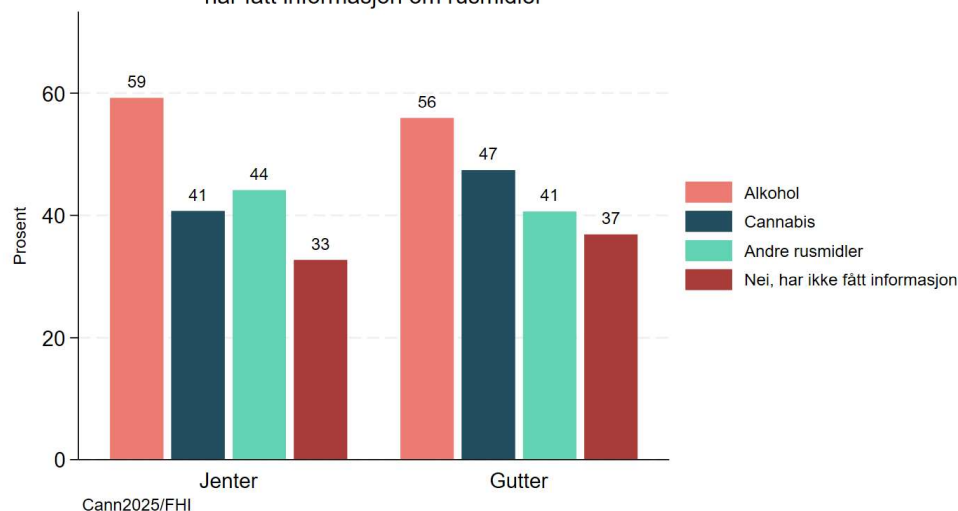
Vi spurte også om de selv hadde søkt etter informasjon om rusmidler (figur 6b), og andelen som oppga at de selv hadde søkt etter informasjon om alkohol, cannabis og andre rusmidler var lavere enn andelen som oppga at de hadde fått slik informasjon uten å ha bedt om det.

Figur 6b: Andel elever i videregående skole som selv har søkt etter informasjon om rusmidler, N=2 947



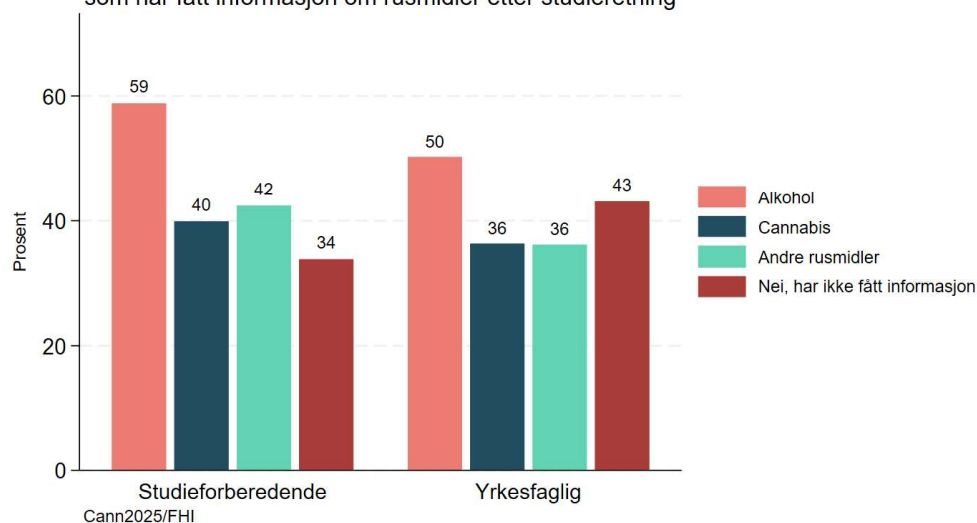
Der var noe flere gutter enn jenter som rapporterte at de ikke hadde fått informasjon om rusmidler, se figur 7a. Det var ingen forskjell mellom kjønn når det gjaldt mottatt informasjon om alkohol, men guttene oppga i større grad å ha fått informasjon om cannabis, mens flere jenter enn gutter oppga at de hadde fått informasjon om andre illegale rusmidler.

Figur 7a: Andel jenter (n=1 500) og gutter (n=1 497) som har fått informasjon om rusmidler



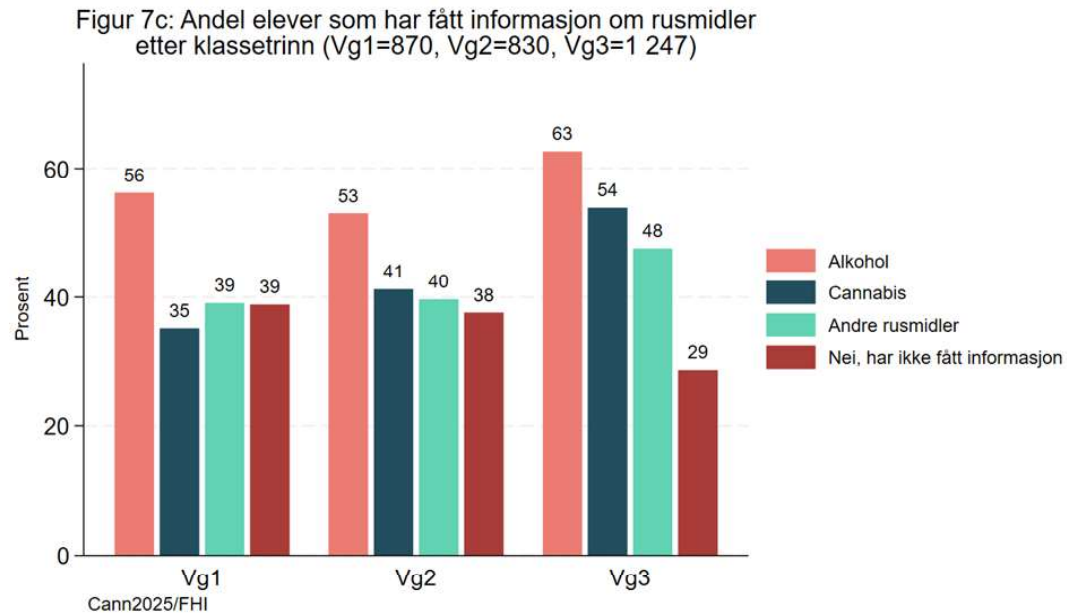
Flere elever på yrkesfaglig studieretning oppga at de ikke hadde fått noen informasjon om rusmidler sammenlignet med elever på studieforbereende linjer, se figur 7b. Siden det var svært få elever fra yrkesfag på 3. trinn i utvalget på grunn av yrkespraksis og lærlingperiode har vi utelatt elever på 3. trinn når vi sammenligner de ulike studieretningene. Elever på studieforbereende linjer oppga i større grad at de hadde fått informasjon om alkohol og andre rusmidler, mens det ikke var noen forskjell mellom utdanningsretningene når det gjaldt mottatt informasjon om cannabis.

Figur 7b: Andel elever på 1.(n=885) og 2.(n=815) trinn som har fått informasjon om rusmidler etter studieretning

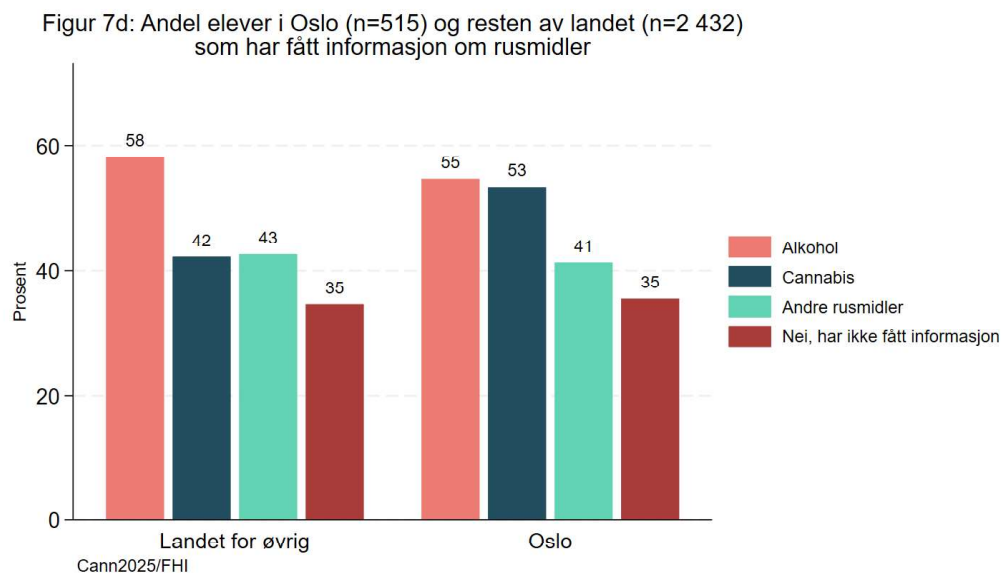


Andelen elever som oppga at de hadde fått informasjon om rusmidler var høyest på 3. trinn, og dette var hovedsakelig elever på studieforbereende linjer (figur 7c). Elever som oppga at

de hadde fått informasjon om cannabis økte for hvert klassetrinn, fra 35 % (1. trinn), til 41 % (2.trinn) til 54 % (3. trinn). På alle trinn var informasjon om alkohol oftere oppgitt sammenlignet med illegale rusmidler.

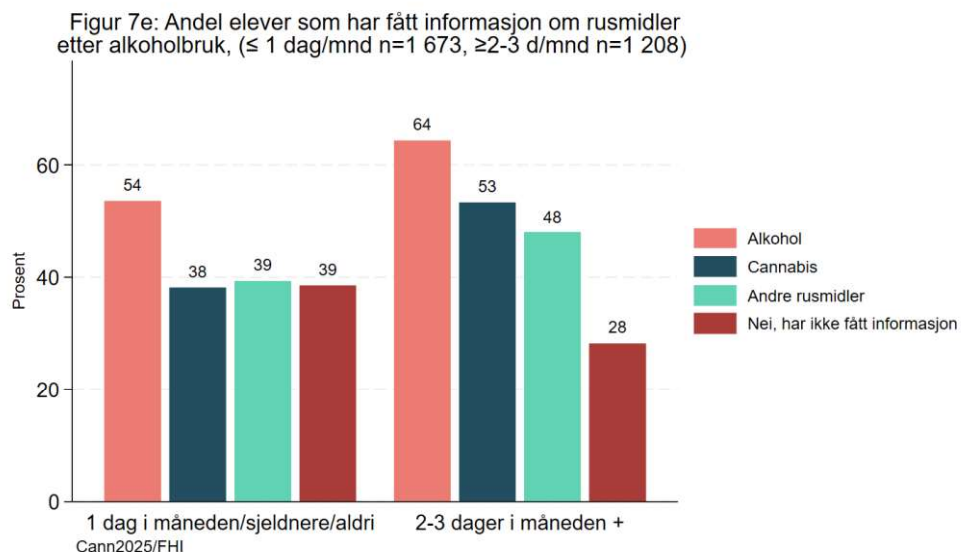


Det var en like stor andel i Oslo og i resten av landet som oppga at de ikke hadde fått informasjon om alkohol og andre rusmidler, figur 7d. Det var imidlertid flere i Oslo som hadde fått informasjon om cannabis sammenlignet med landet ellers.

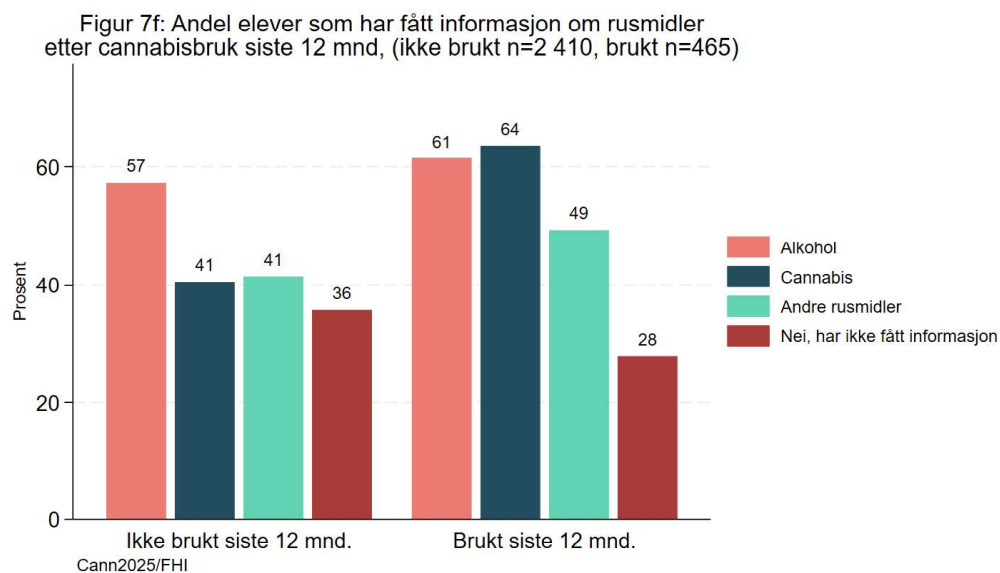


Når det gjaldt elevenes egne erfaringer med rusmidler, viste undersøkelsen at elevene som hadde drukket alkohol 2-3 dager i måneden eller oftere i større grad oppga at de hadde fått

informasjon om ulike rusmidler sammenlignet med de som hadde drukket alkohol sjeldnere eller aldri (figur 7e).



Tilsvarende, blant de som oppga at de hadde brukt cannabis siste år oppga 64,1 % at de hadde fått informasjon om cannabis mot 41 % av de som ikke hadde brukt, figur 7f. Det var også forskjeller i mottatt informasjon om alkohol, men differansen her var ikke like stor (58 % versus 62 %).



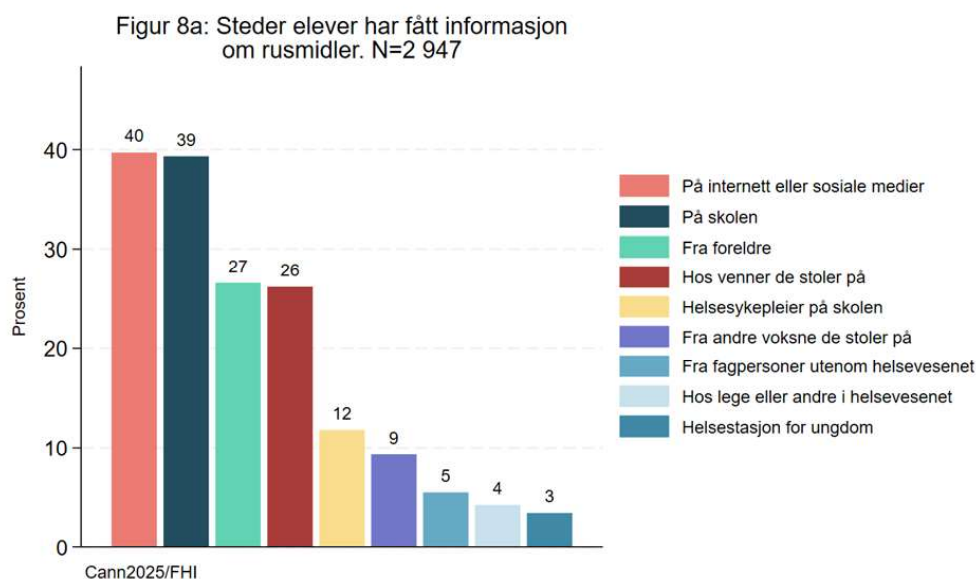
Oppsummering:

- 67 % elever i videregående skole hadde fått informasjon om rusmidler.
- Flest oppga å ha fått informasjon om alkohol.
- Det var flere som hadde fått informasjon om rusmidler enn som hadde søkt etter informasjon selv.
- Flere elever på studieforberedende utdanning hadde fått informasjon om rusmidler enn på yrkesfaglig studieretning.
- Elever på 3. trinn hadde fått mer informasjon om rusmidler enn elever på lavere trinn.
- Flere elever i Oslo hadde fått informasjon om cannabis enn elever utenfor Oslo.
- Elever som selv brukte rusmidler rapporterte i større grad at de hadde fått informasjon om rusmidler enn elever som brukte sjelden eller som ikke brukte rusmidler.

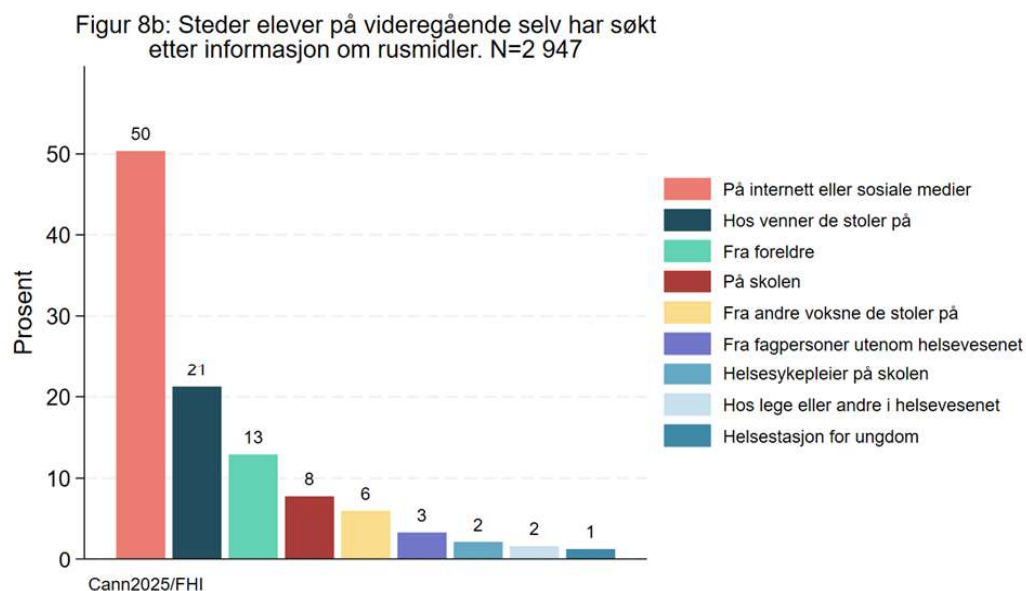
Hvor har elevene fått informasjon om rusmidler?

På hvilke steder eller arenaer har elever på videregående fått informasjon om rusmidler? De alternativene elevene ble forelagt i spørreskjemaet er presentert i figurene 8a-f, og her kunne de sette flere kryss. Andelen er beregnet med utgangspunkt i hele utvalget, det vil si at også elever som ikke hadde fått informasjon om rusmidler eller ikke svarte på dette spørsmålet er inkludert.

Figur 8a viser hvor elevene har fått informasjon om rusmidler, selv om de ikke ba om det. Andelen som svarte at de hadde fått informasjon om rusmidler fra internett/sosiale medier og skolen var like høy (40 og 39 %). Andelen som hadde mottatt informasjon fra foreldre og venner var lavere, 26-27 %. Det var 12 % som oppga at de hadde fått informasjon om rusmidler fra helsesykepleier, mens mindre enn en av ti oppga andre voksne, fagpersoner, lege eller Helsestasjon for ungdom.



På spørsmålet om hvor elevene selv hadde søkt etter informasjon om rusmidler, dominerer internett og sosiale medier (50,8 %), etterfulgt av venner de stoler på (22 %, figur 8b). Få hadde søkt etter informasjon om rusmidler på skolen eller hos helsesykepleiere på skolen.



Vi undersøkte om det var forskjeller mellom kjønn, klassetrinn, studieretning, bosted og egen rusmiddelbruk, og om elevene oppga å ha fått informasjon på skolen og eller av helsesykepleier på skolen. Tabellene finnes i vedlegget (tabellene 5a -5f).

I utvalget som helhet var det flere jenter enn gutter som oppga at de hadde fått informasjon om rusmidler på skolen, og en høyere andel på 3.trinn enn på de lavere trinnene oppga dette. Av elever på yrkesfaglige linjer var det 32 % som svarte at de hadde fått informasjon om rusmidler på skolen mot 40 % på studieforberedende linjer (Vg3 utelatt). Elevene som drakk mest, oppga å ha fått informasjon på skolen i større grad enn de som drakk mindre.

Det var også noen forskjeller mellom gruppene når det gjaldt rapportering av informasjon om rusmidler gitt fra helsesykepleier på skolen. Det var flere på 3.trinn som oppga at de hadde fått informasjon fra helsesykepleiere på skolen, færre på yrkesfaglige linjer og en høyere andel av elever utenfor Oslo. Det var også en høyere andel av elever som drakk 2-3 dager i måneden eller oftere som svarte de hadde fått informasjon om rusmidler fra helsesykepleier enn de som drakk sjeldnere (14 mot 11 %).

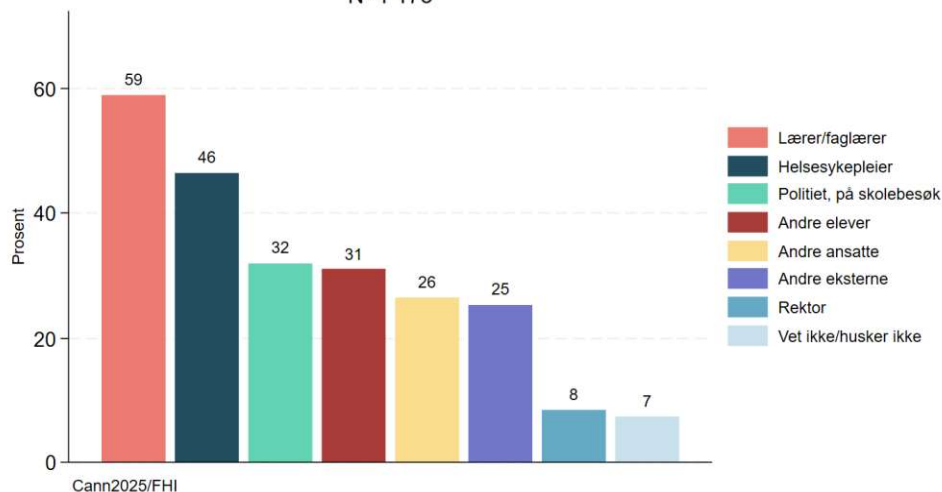
Oppsummering om hvor de fikk informasjon om rusmidler fra utvalget som helhet:

- 39 % av elevene oppga å ha mottatt informasjon om rusmidler på skolen.
- 12 % av elevene oppga å ha mottatt informasjon om rusmidler fra helsesykepleier på skolen.
- Flere elever har fått informasjon om rusmidler på skolen enn fra foreldrene.
- Jenter, Vg3-elever, de på studieforberedende linjer og elever med et høyere alkoholkonsum oppga i større grad å ha fått informasjon om rusmidler på skolen.
- Vg3-elever, studieforeberedende linjer, elever i Oslo og elever med et høyere alkoholkonsum rapporterte i større grad å ha fått informasjon om rusmidler fra helsesykepleier på skolen.

Hvem på skolen fikk elevene informasjon fra?

I dette avsnittet har vi valgt å se nærmere på elevene som svarte at de fikk informasjon om rusmidler på skolen, og mer detaljert informasjon om hvilke personer på skolen de hadde fått informasjon fra. Lærer eller faglærer ble nevnt av flest (59 %), mens helsesykepleier ble nevnt av 47 % (figur 9). Rundt 30 % svarte politiet på skolebesøk og andre elever. Få elever oppga rektor som avsender av informasjon om rusmidler, 8,5 % svarte dette.

Figur 9: Hvem på skolen har elevene fått informasjon om rusmidler fra?
N=1 173



Det var ingen bivariate forskjeller mellom kjønn, klassetrinn, utdanningsvalg eller egen bruk av rusmidler når det gjaldt rapportering av mottatt informasjon fra lærere/faglærer. Det var imidlertid en høyere andel utenfor Oslo (61 %) som oppga at de hadde fått informasjon fra lærer/faglærer på skolen sammenlignet med elever i Oslo (50 %). Andelen som svarte at informasjonen kom fra politiet på skolebesøk var også høyere for elever utenfor Oslo, enn i Oslo (34 % vs. 22 %). For informasjon om rusmidler gitt av helsesykepleier på skolen var det forskjeller etter klassetrinn (høyest andel på 3. trinn), etter studieretning (høyere på

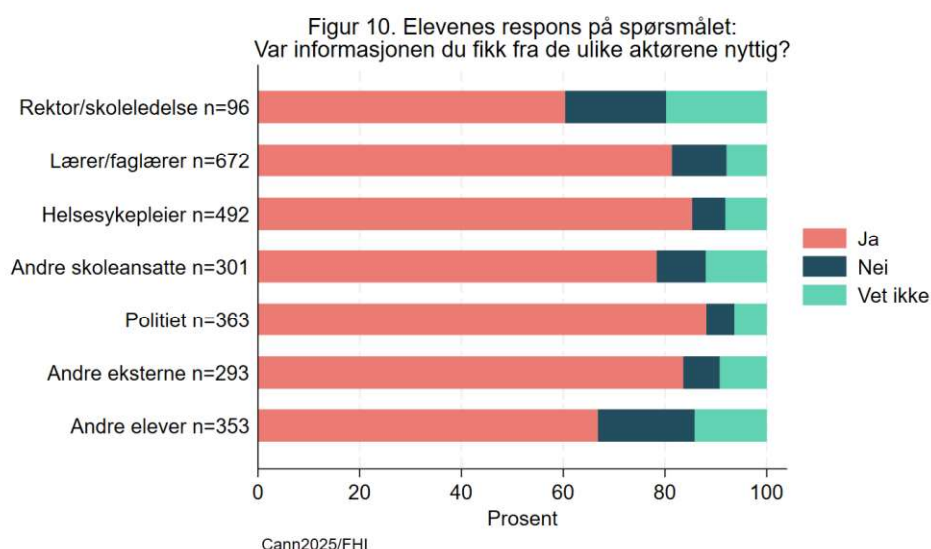
studieforberedende linjer) og etter drikkefrekvens (høyere for de med alkoholbruk 2-3 dager i måneden eller oftere) (tabeller ikke vist).

Oppsummering om hvem som var avsendere av informasjon om rusmidler blant de som bekreftet å ha fått informasjon på skolen:

- *Lærere og helsesykepleiere var de mest sentrale avsendere av informasjon om rusmidler i skolen.*
- *Det var få forskjeller i rapportering av informasjon gitt fra lærer, med unntak av bosted.*
- *Vg3-elever, elever på studieforberedende linjer og de som drakk månedlig/oftere oppga i større grad at de hadde fått informasjon om rusmidler fra helsesykepleier.*
- *Færre elever på yrkesfag oppga at de hadde fått informasjon om rusmidler fra helsesykepleier.*
- *Elever utenfor Oslo oppga oftere enn elever i Oslo at politiet hadde vært på skolebesøk.*

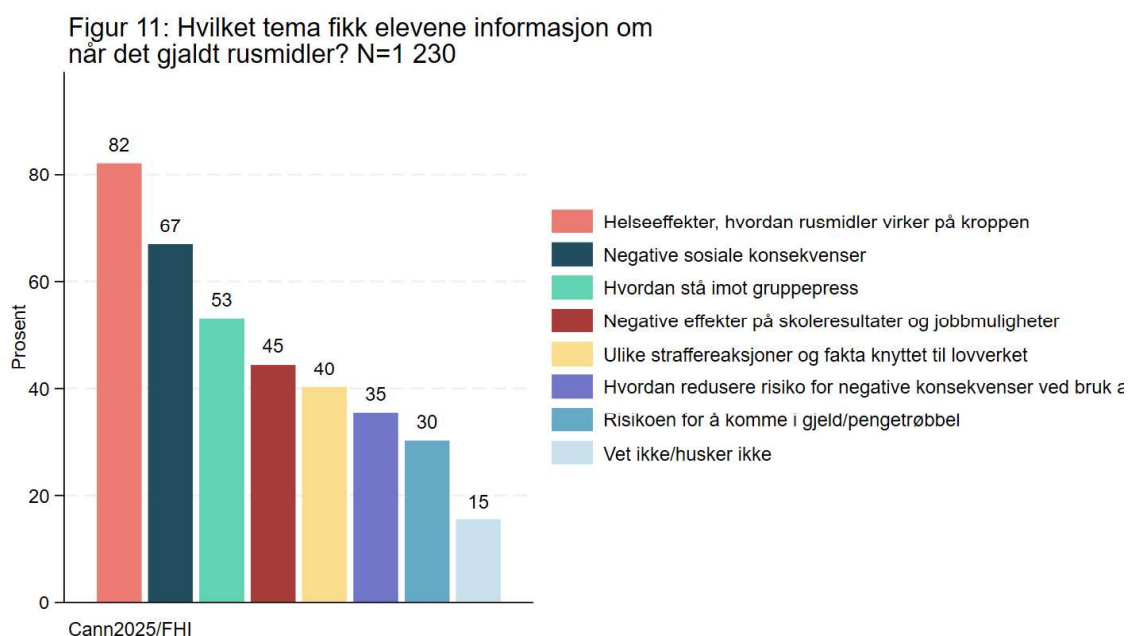
Opplevd nytteverdi av informasjon om rusmidler gitt fra ulike aktører på skolen

Elever som oppga å ha fått informasjon om rusmidler på skolen ble også bedt om å svare på hvor nyttig de mente informasjonen fra de ulike aktørene var. Resultatene er presentert i figur 10, og her er svarene filtrert etter de som oppga at de hadde fått informasjon om rusmidler fra de ulike aktørene på skolen. Som vist i figur 9, oppga flest elever å få informasjon fra lærere, helsesykepleier, politi og andre elever. Vurdering av nytte var høyest for helsesykepleiere (85 %), politiet (88 %) og andre eksterne (83 %). 81 % vurderte informasjon fra lærer/faglærer som nyttig, mens 78 % svarte at de fikk nyttig informasjon fra andre skoleansatte. Lavest skåre fikk rektor/skoleledelse, hvor 60 % vurderte det som nyttig, 20 % svarte at det ikke var nyttig. Informasjon fra andre elever ble vurdert som nyttig av 67 %, og ikke nyttig av 19 %.



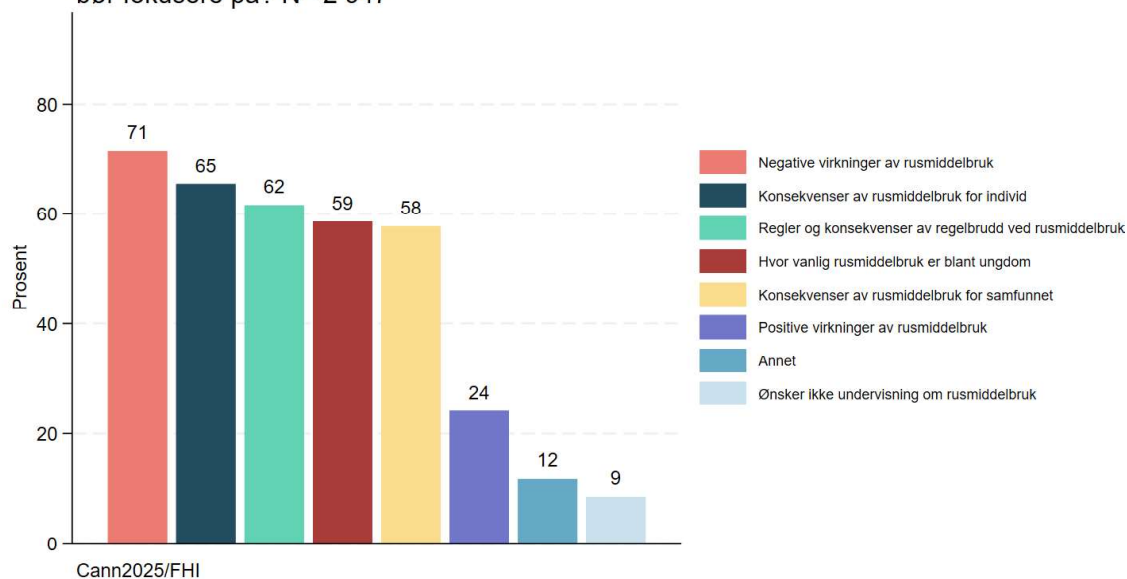
Hvilke tema omhandlet informasjonen elevene fikk om rusmidler?

Vi spurte elevene som oppga at de hadde fått informasjon om rusmidler på skolen og/eller fra helsestasjon/pleier i skolehelsetjenesten, om hvilke tema de fikk informasjon om. Det var mulig å krysse av for flere alternativer. Figur 11 viser at helseeffekter (82 %) og negative sosiale konsekvenser (67 %) ble nevnt av flest elever, mens 53 % oppga tema om hvordan stå imot gruppepress. Negative effekter på skolerresultater og jobbmuligheter ble oppgitt av 45 %, mens 40 % oppga ulike straffereaksjoner og fakta knyttet til lovverket. Det var 35 % som oppga tema som omhandlet hvordan redusere risiko for negative konsekvenser ved bruk av rusmidler og 30 % oppga risikoen for å komme i gjelde/pengetrøbbel. Det var 16 % som svarte vet ikke/husker ikke.



Vi spurte også om hvilke tema de mente at rusundervisningen på skolen *burde* fokusere på (figur 12). Flest (72 %) svarte temaet negative virkninger av rusmiddelbruk. Over halvparten (58-66 %) svarte konsekvenser for individet, regler og konsekvenser av regelbrudd, hvor vanlig rusmiddelbruk er blant unge og konsekvenser for samfunnet. En av fire svarte positive virkninger av rusmiddelbruk. Det var svært få elever (9 %) som svarte at de ikke ønsket undervisning om rusmiddelbruk.

Figur 12: Hvilke tema mener elevene at rusundervisningen bør fokusere på? N= 2 947



Oppsummering om vurdert nytte og temaer innen rusforebygging:

- Fire av fem elever opplevde informasjonen de fikk om rusmidler som nyttig.
- Helseeffekter av rusmidler var det temaet flest elever sa de hadde fått informasjon om.
- Elevene ønsker informasjon om et bredt spekter av temaer innen rusforebygging, og elevene oppga særlig at de var interessert i virkninger og konsekvenser av rusmiddelbruk for individ og samfunn, samt utbredelse av bruk.
- Det var 8 % som svarte at de ikke ønsket undervisning om rusmiddelbruk

Har ungdom korrekt informasjon om skader og mulige konsekvenser av rusmiddelbruk?

Elever på videregående skole ble forelagt 14 påstander om alkohol, cannabis og kokain, og ble bedt om å svare om de ulike påstandene var riktig eller feil, eller om de ikke visste. Påstandene omhandlet forhold knyttet til rusmidlenes egenskaper, omfang av bruk og konsekvenser.

Tabell 4: Elevenes vurdering av ulike påstander om rusmidler.

	Påstanden var...	Svarte riktig	Svarte feil	Svarte «vet ikke»
ALKOHOL				
Alkohol tar flere liv en illegale rusmidler (narkotika)	RIKTIG	48	21	31
Alkohol kan føre til kreft	RIKTIG	52	12	36
Halvparten av alle 10. klassinger har drukket seg full det siste året	FEIL	13	67	20
CANNABIS				
Halvparten av alle unge prøver cannabis før de fyller 20 år	FEIL	33	40	27
De fleste som prøver cannabis begynner med illegale rusmidler (narkotika) senere	FEIL	29	41	30
Man kan få akutt psykose av å bruke cannabis en gang	RIKTIG	40	23	37
Cannabis kan utløse eller forverre psykiske lidelser	RIKTIG	76	5	19
Man kan bli avhengig av cannabis	RIKTIG	89	4	7
Bruk av cannabis er lovlig i Norge	FEIL	80	7	13
Naturlige cannabisprodukter er mindre farlige enn syntetiske cannabisprodukter	RIKTIG	38	13	49
Cannabis har negativ påvirkning på hjernens utvikling	RIKTIG	84	4	13
Dagens cannabis er ikke så sterk som tidligere	FEIL	35	8	57
KOKAIN				
Mer enn hver fjerde elev på videregående har prøvd kokain	FEIL	38	27	35
Kokainbruk kan gi akutte hjerteproblemer	RIKTIG	71	3	26

Av de 14 påstandene som elevene ble forelagt var det tre som omhandlet alkohol. Det var 52 % som svarte riktig på påstanden «Alkohol kan føre til kreft» og 48 % svarte riktig at alkohol tar flere liv enn illegale rusmidler. Når det gjaldt utsagnet om at halvparten av alle 10.klassinger har drukket seg full siste året, var et bare 13 % som visste at dette utsagnet var feil. Mellom 20-36 % oppga at de ikke visste svaret på disse tre påstandene om alkohol.

De fleste påstandene omhandlet cannabis og cannabisbruk blant ungdom. Rundt 30 % svarte riktig på påstander om ungdoms cannabisbruk, og om lag like mange svarte «vet ikke» her. Det var 89 % som svarte riktig på at man kan bli avhengig av cannabis, og 84 % svarte riktig når det gjaldt den negative påvirkningen cannabis har på hjernens utvikling. Videre var det 76 % som visste at cannabis kan utløse eller forverre psykiske lidelser. Det var 40 % som svarte riktig på påstanden om at cannabis en gang kan medføre akutt psykose, og 37 % som svarte «vet ikke».

De aller fleste elever på videregående skole visste at cannabis er ulovlig i Norge, men 20 % svarte feil eller visste ikke dette. Det var henholdsvis 62 og 65 % som svarte feil eller ikke visste om naturlige cannabisprodukter er mindre farlige enn syntetiske (som er riktig), og at dagens cannabis ikke er så sterk som tidligere (som er feil). Andelen vet-ikke svar var høyest for sistnevnte påstand.

Det var to påstander knyttet til kokain, og også her var det en misoppfatning eller manglende kunnskap om jevnaldrenes bruk, 38 % svarte riktig. Når det gjaldt kunnskap om at kokainbruk kan gi akutte hjerteproblemer, svarte 71 % riktig på dette.

Oppsummering:

- *Halvparten av elevene visste at alkohol kan føre til kreft.*
- *90 % visste at man kan bli avhengig av cannabis.*
- *71 % visste at kokainbruk kan gi akutte hjerteproblemer.*
- *Andelen vet-ikke svar var mellom 27 og 57 % på 8 av de 13 spørsmålene.*
- *Mange elever (52-89 %) har relativt god kunnskap om helseskader.*
- *Mange elevene (40-41 %) hadde manglende kunnskap om cannabisprodukter i seg selv.*
- *Mange elever tror at alkoholbruk og annen rusmiddelbruk blant unge er mer vanlig enn det faktisk er (flertallsmisforståelsen).*

4 Oppsummering og diskusjon

Resultatene fra de to undersøkelsene viste at 24 % av 10. klassinger har mottatt rusforebyggende informasjon på skolen, mens 39 % av elever på videregående skole svarte at det samme. Blant elever på 10. trinn var det 41 % som oppga at de hadde deltatt på informasjonsaktiviteter totalt, men en del av denne aktiviteten var ikke relatert til skole og skoletid. Blant elever i videregående skole var det 67 % som oppga at de hadde fått informasjon om enten alkohol, cannabis eller andre rusmidler, uten noen spesifisering av hvor dette har skjedd.

I den internasjonale ESPAD-rapporten som de norske dataene inngår i, ble det rapportert om en høyere gjennomsnittlig deltakelse i rusforebyggende aktivitet i Europa som helhet, sammenlignet med Norge (ESPAD Group, 2025). Resultatene i ESPAD-rapporten viser til deltakelse i rusforebyggende aktivitet generelt, og ikke hvorvidt dette har foregått på skolen eller i skoletiden. Gjennomsnittet for 15-16 åringer i Europa for deltakelse i forebyggende aktivitet om alkohol var 49 % (Norge 38 %), og for andre rusmidler 31 % (Norge 29 %). Norske 10. klassingers deltakelse i forebyggende aktivitet om alkohol var lavere enn i Sverige (41 %), Danmark (65 %), Finland (57 %) og Island (61 %). Andelen norske elever som rapporterte deltakelse i forebyggende aktivitet om andre rusmidler (29 %) er imidlertid høyere enn i Sverige (11%) og Danmark (23 %), men lavere enn i Finland (51 %) og Island (56%).

Sammenlignet med gjennomsnittet for Europa og de nordiske landene deltar norske 10. klassinger i mindre grad i rusforebyggende aktivitet om alkohol. Vi kjenner ikke til om det er publisert resultater fra de andre ESPAD-landene når det gjelder rusforebyggende aktivitet gitt i skolen i skoletiden. Når det gjelder andelen som oppga deltakelse i rusforebyggende informasjon på skolen (24 %), framstår dette som lavt gitt de prioriteringer og anbefalinger som finnes både fra helsemyndighetene (Meld. St. 5 (2024-2025), 2024), og fra utdanningssektoren (Kunnskapsdepartementet, 2017). I det tverrfaglige temaet Folkehelse og livsmestring er rusmiddelbruk et relevant tema. Andelen som har deltatt i rusforebyggende aktivitet framstår også som lav sett i lys av andelen 15-16- åringer som oppgir at de drikker alkohol (47 % siste året), og økningen i alkoholbruk og bruk av illegale rusmidler blant ungdom (Bye og Moan 2025).

Andelen elever på videregående skole som oppga å ha fått informasjon om rusmidler var høyere (39 %) enn andelen blant ungdomsskoleelever (24 %). Andelen unge som oppgir å drikke alkohol øker betydelig fra ungdomsskole til videregående skole (Bye & Moan, 2025), og andelen øker også i løpet av årene på videregående skole (Bakken, 2025). Dette mønsteret ser vi også for bruk av illegale rusmidler (Bye & Moan, 2025; Bakken, 2025). Det er grunn til å tro at det er et større fokus på illegale rusmidler på videregående skole, og en økt informasjonsaktivitet tilknyttet russetiden. Vi kjenner ikke til tilsvarende undersøkelser fra andre land om rusforebygging rapportert fra videregående elever. Det er derfor vanskelig å gi noe vurdering om andelen på videregående skole som oppga å ha fått informasjon om rusmidler er høy eller lav relativt sett. Basert på økt bruk og endret bruksmønster med alder er det å forvente at andelen som bekrefter rusforebyggende informasjon generelt er høyere i denne aldersgruppen enn blant 10. klassinger.

Jenter oppga i større grad å ha fått informasjon om rusmidler enn guttene. Denne tendensen ble også funnet i mange av de andre landene i ESPAD-undersøkelsen (ESPAD Group, 2025). Det er også en høyere andel jenter enn gutter som drikker alkohol på 10. trinn (Bye og Moan, 2025). Det er rimelig å anta at kjønnsforskjellen i rapportering av rusforebyggende aktivitet kan handle om ulik modenhet, oppmerksomhet, interesse og/eller evne til å huske hva som har blitt gitt av rusforebyggende informasjon snarere enn at det har blitt gitt mer informasjon til jenter enn gutter. Ulik interesse for rusmidler og rusinformasjon kan også være forklaringen på at de som selv bruker rusmidler i større grad oppga å ha fått informasjon eller deltatt på rusforebyggende aktiviteter enn elever som ikke brukte rusmidler. Sistnevnte gruppe opplever det kanskje ikke som relevant, og er heller ikke like bevisste på hva som har blitt kommunisert, mens unge som har brukt rusmidler kan være mer mottakelige og interessert og av den grunn huske slik informasjon i større grad.

Ulikheter som kan være av mer strukturell karakter er ulikhetene vi fant mellom elever i og utenfor Oslo, og mellom ulike trinn og utdanningsretning på videregående skole. Vi valgte å undersøke om det var forskjeller mellom Oslo og resten av landet fordi andelen som bruker rusmidler (cannabis) er høyere i Oslo enn i resten av landet (Bye & Moan, 2025). I tillegg er Oslo i en særstilling med en egen utdanningsetat med ansvar for hele utdanningsløpet sammenlignet med landet for øvrig, hvor kommunen og fylkeskommunen har ansvar for henholdsvis grunnskole og videregående opplæring. Vi fant en høyere andel elever på 10. trinn i Oslo som rapporterte rusforebyggende informasjon sammenlignet med elever utenfor Oslo. I tillegg ble «eksterne fagpersoner» nevnt oftere blant Oslo-elevene. En mulig forklaring er

bedre tilgang til fagpersoner innen rusforebygging i Oslo, som f.eks. ruskonsulenter i de ulike bydelene. Elever i videregående skoler i Oslo oppga å ha fått mer informasjon om cannabis sammenlignet med elever i resten av landet, noe som kan være relatert til høyere bruk i hovedstaden. Når det gjaldt mottatt informasjon om rusmidler på skolen fant vi ingen forskjeller mellom Oslo og resten av landet blant elever på videregående skole.

I Cann2025 undersøkte vi også ulikheter mellom klassetrinn og utdanningsprogram. Elever på 3. trinn oppga å ha mottatt informasjon på skolen i større grad enn elever på lavere trinn. Dette gjaldt i hovedsak elever på studieforberevende linjer, og er mest sannsynlig knyttet til russetiden. Det var også en forskjell mellom yrkesfag og studiespesialisering, hvor elever på yrkesfag i mindre grad får rusforebyggende informasjon generelt og på skolen sammenlignet med elever på studieforberevende linjer. Elever på studieforberevende linjer oppga generelt å ha fått mer informasjon om alkohol enn elever på yrkesfag. Vi har ingen informasjon som kan gi oss noen forklaringer på dette, men en mulighet er at integrering av rusmidler som tema i fagene oppleves som vanskelig i mer praktiske fag, og at det tverrfaglige temaet Folkehelse og livsmestring kan være mer vanskelig å implementere i noen av de yrkesrettede fagene. For helse- og oppvekstfag kan man imidlertid anta at implementering av rus som tema faller mer naturlig inn i de eksisterende fagene. I tillegg oppga yrkesfagelever at de hadde fått informasjon fra helsesykepleiere i mindre grad enn elever på studieforberevende linjer. Hva som er mulige forklaringer på ulikhetene i rusforebygging mellom yrkesfag og studiespesialisering bør undersøkes nærmere. Kunnskapen om hvorvidt læringer ute i arbeidslivet mottar rusforebyggende informasjon, og hvordan de opplever arbeidsplassens ruskultur og regler for alkoholbruk i sosiale arrangementer, er også begrenset.

At lærere og helsesykepleiere var de aktørene som oftest ble nevnt som avsendere av rusforebyggende informasjon i skolen, både av elever i 10. trinn og på videregående skole, er som forventet. Det tverrfaglige temaet Folkehelse og livsmestring er et naturlig sted å integrere temaer knyttet til rusmidler, bruk og konsekvenser (Utdanningsdirektoratet, 2024). Kontaktlærere og/eller faglærere i fag som samfunnsfag og naturfag er naturlige aktører i dette arbeidet. Det har imidlertid blitt løftet fram i en kronikk at kompetansemålene knyttet til rusmiddelbruk og forebygging framstår som diffuse i den nye læreplanen (Gjære & Larsen, 2020). Her kan det være behov for å undersøke nærmere om og på hvilken måte temaet rus blir tatt opp innenfor dette tverrfaglige temaet, særlig implementering i yrkesfaglige studieretninger. En undersøkelse viste at 79 % av ungdomsskolelærere følte seg godt eller

veldig godt forberedt til å implementere folkehelse og livsmestring i sine fag, mens 63 % av lærere på videregående skole svarte det samme. Blant lærer på videregående var det 5 % som svarte at folkehelse og livsmestring ikke var relevant i deres fag (Bergene et al., 2025). Helsesykepleiere sin rolle er både på et strukturelt og et individuelt plan i skolen med deltakelse i overordnet planarbeid i samarbeid med skolen og individuell helsehjelp til elevene (Helsedirektoratet, 2017). Helsesykepleiere bidrar til økt helsekompetanse på skolen, som også er viktig for rusforebyggende arbeid. Samtidig viser en undersøkelse at i situasjoner der helsesykepleiere må prioritere svarer en stor andel at de vil nedprioriterer anbefalte aktiviteter som det å bidra i skolens arbeid med universelle rusforebyggende tiltak, til fordel for lovpålagte oppgaver (Lassemo & Melby, 2020).

Vi vet ikke om informasjonen eller aktivitetene som elevene refererer til er gitt i plenum eller er basert på individuelle samtaler, men analysene fra 10.trinn kan tyde på at det er informasjon i hovedsak er gitt av helsesykepleiere på gruppenivå. For Cann2025 hadde spørreskjemaet og spørsmålene en annen oppbygning, og her ble det spurt om hvor de hadde fått informasjon om rusmidler, og «hos helsesykepleier på skolen» var et alternativ. De 12 % som bekreftet dette kan dermed være relatert til informasjon gitt individuelt.

Funnet som viste at elever med ruserfaring bruker helsesykepleiere oftere kan trolig tilskrives at unge som bruker rusmidler, særlig de som har et høyt alkoholforbruk, oftere er involvert i annen risikoatferd, f.eks. bruk av illegale rusmidler (Bye & Moan, 2025) og risikopreget seksualatferd (Cho & Yang, 2023). En studie basert på data fra den norske ESPAD-undersøkelsen gjennomført i 2024 viste at unge med et høyt alkoholbruk også hadde flere symptomer på angst og depresjon, sammenlignet med unge som ikke drakk alkohol eller som drakk moderat (Bye et al., 2025). Følgelig kan det være at denne gruppen har et større behov for helsehjelp enn unge som ikke har erfaring med rusmidler. Våre data sier imidlertid ikke noe om årsaken til at ungdommene med ruserfaring bruker helsesykepleiere, det vil si om eller i hvilken grad det er knyttet til rus eller andre forhold. Halvparten av elevene på 10. trinn opplever at det er lett å ta eller få kontakt med helsesykepleiere, og her er det et forbedringspotensial. Skolehelsetjeneste er en lovpålagt oppgave, og det at 7 % svarer at de ikke har skolehelsetjeneste ved sin skole gir grunn til bekymring.

Elever på 10. trinn oppga også eksterne fagpersoner og politiet som avsenderne av rusforebyggende informasjon. Elever på videregående oppga også politiet, og andre elver som

avsendere av informasjon. Våre data sier imidlertid ikke noe om omfanget eller innholdet i det som formidles fra disse aktørene. Vi vet heller ikke om aktiviteten eller informasjonen elevene rapporterer er relatert til bestemte forebyggingsprogrammer.

I Cann2025-undersøkelsen spurte vi elever på videregående skole om hvordan de vurderte nytten av den rusinformasjonen de fikk. Det var noe variasjon fra aktør til aktør, men hovedbudskapet er at et stort flertall av elevene opplevde den informasjonen de fikk som nyttig. Dette viser at elever på videregående skole er mottakelige for slik informasjon. Gitt funnene som viser at 39 % oppgir at de får informasjon om rusmidler, er det et tydelig potensial for å bedre tilgangen til informasjon for denne gruppen.

Undersøkelsen viser også at elevene ønsker seg et bredt spekter av temaer innenfor rusundervisning. Et sentralt mål med rusforebygging i skolen er at det oppleves relevant for alle elever, uavhengig av egen rusmiddelbruk. Vi fant en forskjell i mottatt rusforebyggende informasjon mellom de som hadde erfaring med bruk av rusmidler, og de som ikke hadde det. En mulig forklaring er at undervisning som fokuserer på individuelle konsekvenser oppleves som mindre relevant for de som ikke har erfaring med rusmiddelbruk. Samtidig er det interessant å merke seg at over halvparten ønsker at undervisningen også bør fokusere på konsekvenser av rusmiddelbruk for samfunnet. Det er derfor mulig at undervisning som belyser de samfunnsmessige konsekvensene av rusbruk, som påvirkning på tredjepart, arbeidsliv og kriminalitet, vil oppleves som relevant av flere elever. Det er også verdt å merke seg at svært få, 8 %, sier at de ikke ønsker seg rusundervisning.

Halvparten av elevene på videregående skole svarte riktig på påstanden om at alkohol kan føre til kreft. Dette er i tråd med tilsvarende Australsk studie, hvor 48 % i alderen 18-19 år svarte bekreftende på at kreft kan være en konsekvens av å drikke for mye alkohol (Buykx et al., 2015). Vi vet at kunnskapsnivået om sammenhengen mellom alkohol og kreft er lav, spesielt for bestemte kreftformer som brystkreft (Bates et al., 2018; Kokole et al., 2023; Thomsen et al., 2020). Kunnskapen om helseskader ved cannabis var høy når det gjaldt risiko for avhengighet, psykiske lidelser og negative påvirkning på hjernens utvikling, men svakere når det gjaldt egenskaper ved cannabis som rusmiddel. Økt kunnskap om de potensielle skadene ved cannabisbruk er ofte assosiert med mindre cannabisbruk, og lavere intensjoner om å bruke cannabis (Harrison et al., 2024). Et gjennomgående funn var manglende kunnskap om jevnaldrenes bruk av rusmidler. Flertallsmisforståelsen, altså at ungdom tror bruk av rusmidler

er mer utbredt blant jevnaldrende enn det faktisk er, viser seg å være gjeldene. Feiloppfatninger om bruk blant jevnaldrende er vist i andre studier, og gir økt risiko for bruk (Duckworth et al., 2025; GÜNGÖR et al., 2022).

Det er noe variasjon i videregående elevers kunnskap om rusmidler, og det vil være av betydning å få tett kunnskapshull ungdom har om skadevirkninger (negative konsekvenser), egenskaper ved rusmidlene og hvor vanlig bruk er i ungdomspopulasjonen. Studien vår viste også at ungdom ønsker kunnskap om negative konsekvenser av rusmiddelbruk.

Noen metodologiske betraktninger

Vi har i dette notatet benyttet to ulike spørreskjemaundersøkelser gjennomført i representative utvalg av norske 10. klassinger og elever på videregående skole.

Spørreskjemaene ble fylt ut på skolen, i skoletiden. Vi vet fra andre studier at undersøkelser av ungdoms egen rusbruk kan bære preg av underrapportering (Johnson, 2014). Spørsmål om hva de har deltatt i av rusforebyggende aktivitet eller informasjon er imidlertid av en annen karakter, ikke knyttet til stigma eller ulovlig atferd, og kan dermed anses som mer pålitelige. Det er mer relevant om elevene husker hva som har skjedd på skolen av slik aktivitet. I ESPAD blir elevene bedt om å svare på aktiviteter to år tilbake i tid, noe som er lenge for ungdommer i en utviklingsfase og hvor det skjer mye av ulike aktivitet i skolesammenheng. Det kan dermed være en større fare for underrapportering av aktivitet snarere enn overrapportering.

Spørsmålsformuleringen kan også ha betydning for hvordan elevene svarer. Dette gjelder for eksempel hvordan 10. klassinger har fortolket det å ha «deltatt i arrangementer/informasjonsaktiviteter om effekter og mulige skader av alkohol og andre rusmidler». Egen deltakelse kan forstås som noe mer enn det å ha mottatt informasjon om rusmidler (mer aktiv deltakelse), og de kan derfor ha tolket dette strengt og utelatt relevant rusforebyggende informasjon. Begrepet «arrangementer» peker også mot noe ekstraordinært utover vanlig undervisning.

Det vil være ulik forståelse av hva som ligger i begrepet «rusforebygging», men hverken begrepet forebygging eller rusforebygging ble brukt i spørsmålene i de to undersøkelsene. Både formuleringen i ESPAD som referert til ovenfor, og spørsmålet i Cann2025, «har du fått informasjon om alkohol, cannabis og/eller andre rusmidler (selv om du ikke ba om det)» anses som konkrete og tydelige, og spørsmålene er dermed stilt på en slik måte at de fanger opp det

vi er ute etter, altså hvorvidt ungdom opplever å få informasjon om rusmiddelbruk og skadevirkninger av rusmiddelbruk (begrepsmessig validitet).

Våre data er tverrsnittsdesign, og vi kan derfor ikke si noe om mulige årsaksforhold. Vi kan bare angi mulige hypoteser knyttet til de sammenhengene vi finner.

5 Konklusjon

I våre data var det få elever som oppga at de deltok i rusforebyggende aktivitet/informasjon eller fikk informasjon om rusmidler på skolen, 25 % på ungdomsskolen og 39 % på videregående skole. Elever på videregående skole ønsker seg informasjon om rusmidler, og de ønsker informasjon om et bredt spekter av temaer om rus, blant annet om negative virkninger av rusmiddelbruk og konsekvenser for individet. De som har fått informasjon, er også i stor grad fornøyd med informasjonen de får. Det er i hovedsak lærere og helsesykepleiere som er avsendere av rusinformasjon på 10. trinn og på videregående skole. Det er noen ulikheter i hvem som får informasjon om rusmidler når vi ser på Oslo versus resten av landet, og mellom yrkesfag og studieforbereidende linjer. De forskjellene vi finner i mottatt informasjon om rusmidler etter kjønn og egen rusbruk skyldes trolig ulikheter i interesse og evne til å huske, snarere enn at det er faktiske forskjeller i hva som blir gitt av informasjon om rusmidler. Det var variasjon i elevenes kunnskap om rusmidler, og en betydelig andel oppga at de ikke visste om ulike påstander var riktig eller feil. Ungdoms kunnskap om konsekvenser av, egenskaper ved og utbredelse av bruk av rusmidler blant jevnaldrende kan forbedres.

Det er foreligger dermed et forbedringspotensial når det gjelder å fokusere på rusforebyggende informasjon i skolen, både ut fra andelen unge som sier de får slik informasjon, at elever ønsker rusforebyggende informasjon, og ut fra at kunnskapen ungdom har om rusmidler kan bedres. Det er imidlertid behov for mer kunnskap om kunnskapsnivået om rusmidler i ungdomsskolen og hva denne aldersgruppen ønsker informasjon om. Det er også behov for en bedre kartlegging av yrkesfagelever ute i yrkespraksis.

6 Vedleggstabeller:

Tabell 5a. Andelen gutter og jenter på videregående skole som har fått informasjon om rusmidler på ulike arenaer. Cann2025.

	Jenter 1 500 (0.51)	Gutter 1 447 (0.49)	Test
Internett eller sosiale medier			
Nei	891 (0.59)	869 (0.60)	0.717
Ja	609 (0.41)	578 (0.40)	
Hos venner du stoler på			
Nei	1 106 (0.74)	1 063 (0.73)	0.867
Ja	394 (0.26)	384 (0.27)	
På skolen			
Nei	864 (0.58)	910 (0.63)	0.003
Ja	636 (0.42)	537 (0.37)	
Fra foreldre			
Nei	1 064 (0.71)	1 093 (0.76)	0.005
Ja	436 (0.29)	354 (0.24)	
Hos helsesykepleier på skolen			
Nei	1 308 (0.87)	1 287 (0.89)	0.145
Ja	192 (0.13)	160 (0.11)	

Tabell 5b. Andelen elever på videregående skole som har fått informasjon om rusmidler etter klassetrinn. Cann2025.

	Vg1 870 (0.30)	Vg2 830 (0.28)	Vg3 1 247 (0.42)	Test
Internett eller sosiale medier				
Nei	576 (0.66)	519 (0.63)	665 (0.53)	<0.001
Ja	294 (0.34)	311 (0.37)	582 (0.47)	
Hos venner du stoler på				
Nei	654 (0.75)	627 (0.76)	888 (0.71)	0.041
Ja	216 (0.25)	203 (0.24)	359 (0.29)	
På skolen				
Nei	552 (0.63)	536 (0.65)	686 (0.55)	<0.001
Ja	318 (0.37)	294 (0.35)	561 (0.45)	
Fra foreldre				
Nei	637 (0.73)	637 (0.77)	883 (0.71)	0.011
Ja	233 (0.27)	193 (0.23)	364 (0.29)	
Hos helsesykepleier på skolen				
Nei	762 (0.88)	757 (0.91)	1 076 (0.86)	0.003
Ja	108 (0.12)	73 (0.09)	171 (0.14)	

Tabell 5c. Andel elever på 1. og 2. trinn som har fått informasjon om rusmidler etter utdanningsvalg. Cann2025.

	Studieforberedende 885 (0.52)	Yrkesfaglig 815 (0.48)	Test
Internett eller sosiale medier			
Nei	540 (0.61)	555 (0.68)	0.002
Ja	345 (0.39)	260 (0.32)	
Hos venner du stoler på			
Nei	652 (0.74)	629 (0.77)	0.094
Ja	233 (0.26)	186 (0.23)	
På skolen			
Nei	535 (0.60)	553 (0.68)	0.001
Ja	350 (0.40)	262 (0.32)	
Fra foreldre			
Nei	617 (0.70)	657 (0.81)	<0.001
Ja	268 (0.30)	158 (0.19)	
Hos helsesykepleier på skolen			
Nei	775 (0.88)	744 (0.91)	0.013
Ja	110 (0.12)	71 (0.09)	

Tabell 5d. Andel elever på videregående skole som har fått informasjon om rusmidler etter bosted. Cann2025

	Landet for øvrig 2 432 (0.83)	Oslo 515 (0.17)	Test
Internett eller sosiale medier			
Nei	1 453 (0.60)	307 (0.60)	0.955
Ja	979 (0.40)	208 (0.40)	
Hos venner du stoler på			
Nei	1 784 (0.73)	385 (0.75)	0.512
Ja	648 (0.27)	130 (0.25)	
På skolen			
Nei	1 473 (0.61)	301 (0.58)	0.372
Ja	959 (0.39)	214 (0.42)	
Fra foreldre			
Nei	1 778 (0.73)	379 (0.74)	0.822
Ja	654 (0.27)	136 (0.26)	
Hos helsesykepleier på skolen			
Nei	2 157 (0.89)	438 (0.85)	0.021
Ja	275 (0.11)	77 (0.15)	

Tabell 5e. Andel elever på videregående skole som har fått informasjon om rusmidler etter alkoholbruk. Cann2025.

	1 dag i månedens/sjeldnere/aldri 1 673 (0.58)	2-3 dager i månedens + 1 208 (0.42)	Test
Internett eller sosiale medier			
Nei	1 055 (0.63)	659 (0.55)	<0.001
Ja	618 (0.37)	549 (0.45)	
Hos venner du stoler på			
Nei	1 280 (0.77)	829 (0.69)	<0.001
Ja	393 (0.23)	379 (0.31)	
På skolen			
Nei	1 055 (0.63)	669 (0.55)	<0.001
Ja	618 (0.37)	539 (0.45)	
Fra foreldre			
Nei	1 293 (0.77)	808 (0.67)	<0.001
Ja	380 (0.23)	400 (0.33)	
Hos helsesykepleier på skolen			
Nei	1 491 (0.89)	1 041 (0.86)	0.017
Ja	182 (0.11)	167 (0.14)	

Tabell 5f. Andel elever på videregående skole som har fått informasjon om rusmidler etter cannabisbruk siste 12 måneder. Cann2025.

	Ikke brukt siste 12 mnd 2 410	Brukt siste 12 mnd. 465	Test
Internett eller sosiale medier			
Nei	1 474 (0.61)	241 (0.52)	<0.001
Ja	936 (0.39)	224 (0.48)	
Hos venner du stoler på			
Nei	1 828 (0.76)	293 (0.63)	<0.001
Ja	582 (0.24)	172 (0.37)	
På skolen			
Nei	1 439 (0.60)	284 (0.61)	0.582
Ja	971 (0.40)	181 (0.39)	
Fra foreldre			
Nei	1 754 (0.73)	344 (0.74)	0.594
Ja	656 (0.27)	121 (0.26)	
Hos helsesykepleier på skolen			
Nei	2 132 (0.88)	400 (0.86)	0.137
Ja	278 (0.12)	65 (0.14)	

Referanser

- Bakken, A. (2025). Ungdata 2025. Nasjonale resultater. *NOVA rapport 4/25*. Oslo: OsloMet.
<https://www.ungdata.no/>
- Bates, S., Holmes, J., Gavens, L., de Matos, E. G., Li, J., Ward, B., Hooper, L., Dixon, S., & Buykx, P. (2018). Awareness of alcohol as a risk factor for cancer is associated with public support for alcohol policies. *BMC Public Health*, 18(1), 688.
<https://doi.org/10.1186/s12889-018-5581-8>
- Bergene, A. C., Sønsteli, N., & Samuelsen, Ø. A. (2025). Spørsmål til Skole-Norge: Evaluering av fagfornyelsen. Analyser og resultater fra Utdanningsdirektoratets spørreundersøkelse til lærere høsten 2024 *Rapport* (Vol. 2025:7). Oslo: Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU).
<https://www.nifu.no/rapporter/sporsmal-til-skole-norge-evaluering-av-fagfornyelsen-analyser-og-resultater-fra-utdanningsdirektoratets-sporreundersokelse-til-laerere-hosten-2024/>
- Bretteville-Jensen, A. L., Andreas, J. B., Dahl, S. L., & Hov, D. H. (2022). CANN 2021: En studie om cannabiserfaringer, kunnskap og holdninger blant elever på videregående skole.: Notat, Folkehelseinstituttet. Oslo.
<https://www.fhi.no/publ/2022/cann2021-en-studie-om-cannabiserfaringer-kunnskap-og-holdninger-blant-eleve/>
- Buykx, P., Gilligan, C., Ward, B., Kippen, R., & Chapman, K. (2015). Public support for alcohol policies associated with knowledge of cancer risk. *International Journal of Drug Policy*, 26(4), 371-379.
<https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.drugpo.2014.08.006>
- Bye, E. K., & Moan, I. S. (2025). Brul av alkohol og illegale rusmidler blant ungdom og unge voksne i Norge (1995-2024). *Rapport*. Oslo: Folkehelseinstituttet.
<https://www.fhi.no/publ/2025/bruk-av-alkohol-og-illegale-rusmidler-blant--ungdom-og-unge-voksne-i-norge-1995-2024/>
- Bye, E. K., Rossow, I., & Moan, I. S. (2025). Normalisation of Non-Drinking and Implications for Psycho-Social Problems. *Drug Alcohol Rev*, 44(7), 2106-2112.
<https://doi.org/10.1111/dar.70031>
- Cho, H. S., & Yang, Y. (2023). Relationship Between Alcohol Consumption and Risky Sexual Behaviors Among Adolescents and Young Adults: A Meta-Analysis. *International Journal of Public Health*, 68, 1605669. <https://doi.org/10.3389/ijph.2023.1605669>
- Duckworth, J. C., Morrison, K. M., & Lee, C. M. (2025). Alcohol and Cannabis Perceived Descriptive and Injunctive Norms, Personal Use, and Consequences Among 2-Year College Students. *Behavioral Sciences*, 15(3), 251.
<https://doi.org/10.3390/bs15030251>
- ESPAD Group. (2025). ESPAD Report 2024: Results from the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs *EUDA Joint Publications*. Publications Office of the European Union, Luxembourg. <https://www.espad.org/espad-report-2024>
- Gjære, K., & Larsen, Y. (2020). Rusforebygging i skolen- med nye læreplaner: Forebygging.no Kunnskapsbaser og tidsskrift for helsefremmende og rusforebyggende arbeid.
<https://www.forebygging.no/Kronikker/2020/Rusforebygging-i-skolen--med-nye-lareplaner/>
- Güngör, E. S., Tunca, D., Çelebi, C., Gündüz, A., Karaer, G., Kandemir, G., & Akvardar, Y. (2022). Descriptive norms influence alcohol use among high-school students: a social norms study from Istanbul. *Journal of Substance Use*, 27(1), 91-97.
<https://doi.org/10.1080/14659891.2021.1900429>
- Harrison, M. E., Kanbur, N., Canton, K., Desai, T. S., Lim-Reinders, S., Groulx, C., & Norris, M. L. (2024). Adolescents' Cannabis Knowledge and Risk Perception: A Systematic

- Review. *Journal of Adolescent Health*, 74(3), 402-440.
<https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2023.09.014>
- Helsedirektoratet. (2017). Helsestasjon, skolehelsetjeneste og helsestasjon for ungdom. Oslo: Helsedirektoratet.
<https://www.helsedirektoratet.no/retningslinjer/helsestasjons-og-skolehelsetjenesten>
- Kokole, D., Ferreira-Borges, C., Galea, G., Tran, A., Rehm, J., & Neufeld, M. (2023). Public awareness of the alcohol-cancer link in the EU and UK: a scoping review. *European Journal of Public Health*, 33(6), 1128-1147.
<https://doi.org/10.1093/eurpub/ckad141>
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Overordnet del- verdier og prinsipper for grunnopplæringen. Fastsatt som forskrift ved kongelig resolusjon. Lærerplanverket for Kunnskapsløftet 2020*. Oslo Retrieved from
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/verdier-og-prinsipper-for-grunnoppleringen/id2570003/>
- Lassemo, E., & Melby, L. (2020). Helsepsykepleiere i helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Status, utvikling og behov. Trondheim: SINTEF Digital Helsetjenesteforskning.
<https://hdl.handle.net/11250/2731101>
- Lov om helsepersonell m.v. (helsepersonelloven), § 21 (1999).
https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-07-02-64/KAPITTEL_5#%C2%A721
- Meld. St. 5 (2024-2025). (2024). *Trygghet, fellesskap og verdighet. Forebyggings- og behandlingreformen for rusfeltet Del 1*. Oslo Retrieved from
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-5-20242025/id3064959/>
- Meld.St.28 (2024-2025). (2025). *Tro på framtida- uansett bakgrunn*. Retrieved from
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-28-20242025/id3105151/>
- Myhr, A., Vesterbekkmo, R. K., Samarawickrema, I., & Sund, E. R. (2024). Trends in Norwegian adolescents' substance use between 2014 and 2022: socioeconomic and gender differences. *BMC Public Health*, 24(1), 2482.
<https://doi.org/10.1186/s12889-024-19983-9>
- Thomsen, K. L., Christensen, A. S. P., & Meyer, M. K. H. (2020). Awareness of alcohol as a risk factor for cancer: A population-based cross-sectional study among 3000 Danish men and women. *Preventive medicine reports*, 19, 101156.
<https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.pmedr.2020.101156>
- Utdanningsdirektoratet. (2024). Lærerplanverket - overordnet del. Verdier og prinsipper for grunnopplæringen. <https://www.udir.no/lk20/overordnet-del/>.